

JESUS CRISTO

MUWĒĞAPTUP—MARCOS

EMUDUPMUBARARAKTUP

João Batista wara'acat awēwēap ekawēn

¹ Ijoptup pe ibararak opop Jesus Cristo ekawēn—kawēn idipat ekawēn—Deus ipot ekawēn. ² Ixe o'jebapuk ijodi apēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup ekawēn tağ—Isaías emudupmubararaktup ekawēn tağ.

Deus o'e: wemumuju oğuju ewap emubapuk am ewebeam, i. ³ Ixe wemumuju jewāwāwām uk'a'ūmat pe: E juy epesuemudim wuyukukat kap am, i'e'em. Epesuemucūğcūğ cuy ixe em, i'e'em.

⁴ Ibo ekawēn tağ João Batista o'jebapuk uk'a'ūmat pe. O'jebapuk ijodiat mubatisasan, Deus ekawēn muwēnuwēn tak.

— Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere — io'e ijodiat pe. — Epeywemubatisaan cuy “Ikērēat o'gujurulḡ gu gasū bit” i'e am soat pe. Imēn ey'e buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi — io'e.

⁵ Ade ma o'ju João kay cekawēn co am. Judéia eipi beayū o'ju, Jerusalém ka beayū dak.

— Ikērēat cuk adi oğujurūğrūğ — io'e ip. — Gasū bit cuy oğujurūğ gu — io'e ip.

Imēnpuye ip o'ğubatisaan Jordāodi be. ⁶ Ixe João doti camelodap muğēğē. Yukpumūnpu kuğ oeku ixee muğēğē. Arobidadek puximat o'o'uk osunuy.

Eit koğūfpi dağat o'o'uk tak osunuy João. ⁷ Imēn o'e ijodiacat pe:

— Wara'at omuyku onomukadi. Ixe ġu itaybitbit cīcā obode ma. Owebe bit suiuk'uk pa'ore ka'ūma ma ñon puye — io'e. ⁸ — Idibi be ñon eymubatisasan. Ixe bit İbiōgbuk xipacat ġuōm eywebe eyukan — io'e.

⁹ Jesus oajēm João kay. Nazaré ka bewi o'jēm—Galiléia eipi beatka bewi, ika'ītcatka bewi. Oajēm João kay jemubatisan am. João Jesus o'gubatisan Jordāodi be. ¹⁰ Idibi dağwi jeu isum kabi ikoce o'jojo. Deus biōgbuk o'jojo. Pukaso buxim o'kop jekay. ¹¹ Deus o'jekawēn kabi kadiwi.

— Okpot ën—oxe ikukpin cīcāat! — io'e. — Ocokcok cīcā ekay — io'e Jesus pe.

¹² Gebuje Deus biōgbuk Jesus o'guju uk'a'ūmat kay. ¹³ Quarenta kabia bun oeku iboce. Satanás te'e ma ikērēat o'ggjurūğat cebe. Puca dak oeku iboce—ika'uayū. Deus ekawēn tojotjot'ukayū bit oajēm Jesus buywan. Ibuywatwan ip osodop.

¹⁴ Daomūnmūnap'a be ip João muōm puje, Jesus Deus ekawēn muwēnuwēn o'e. Galiléia eipi dağ oeku imuwēnuwēn. Kawēn idipat muwēnuwēn oeku soat kaka dağ.

¹⁵ — Gaxīn ma Deus soat ijodiacat kukukan je'e — io'e. — Ixe be soat kukukat iap ehora oajēm. Imēnpuye ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere! Eyetabun cuy kawēn idipat kaywuydaxijojoap ekawēn kay — io'e.

¹⁶ Gebuje Jesus xerpsep axima bubu'ukayū o'jojo. Galiléiadi wābu dağ cūğcūğ pima ip o'jojo iodi wābu dağ. Simāo o'jojo, André

dak. André Simão kitpit osunuy. Axima bubum ip osodop ūrūm. ¹⁷ Jesus o'e cebe ip:

— Epesot cuy oweju — io'e. — Axima bubu'ukayūm cuk adi epesop. Gasū bit kawēn idipat epeguwēnuwēn ijodiat pe imutabun ip okay — io'e.

¹⁸ Imēnpuye ip dao ma jēgrū o'suiwat axima bubuap. Jesus eju ix o'ju.

¹⁹ Bosusu o'ju ġebuje Jesus. Xepxep o'jojojo—Tiago, Joāo dak. Joāo Tiago kitpit osunuy. Zebedeu ipotpoyū osodop ip. Jekobe be ip osodop axima bubuap muwaketken axima bu ojuy. ²⁰ Ijo isum ma Jesus o'tomuwā ip.

— Epesop cuy oweju — io'e.

Jebay o'suiwat ip. Ceweju ip kapikpik'ukayū dak o'suiwat ip jebay xe kobe be. Jesus eju ip o'ju soat em jeku am ceweju.

²¹ Jesus o'ju Cafarnaum ka kay ebadipdipayū eju—jeweju etaybitbinayū eju.

Jebodoydoyap kabia bima oōm ip Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Igo'a beayū o'gutaybinbin.

²² — Idim cīcā teku wuymutaybitbin! — io'e ip.
— Moisés ekawēn wuymutaybitbin'ukayū buxim ġu ite wuymutaybitbin. Wuyeajojoyū'ūm'ūm a'ōbi wuymutaybitbin ixeyū ma. Jesus pit ja'ōbi ma wuymutaybitbin — io'e ip jewewebe.

²³ Gebuje aġokatkat oōm igo'a be ibiōgbuk kērēat kukat. Ibiōgbuk kērēat cebe osunuy. O'jewāwā ya'ōberen Jesus kay.

²⁴ — Jesus, Nazaréka bewiat, apēn ēn em ocewebe? — io'e. — Ocemuy'ūm tu ejot? — io'e. —

Wetaybit abu ën iam. Ën Deus emumudot. Ikërëat kuğ gu ën—soat tağ eisu — io'e.

²⁵ Imënpit Jesus ibiõgbuk kërëat o'gukorëm.

— Ecemüg cuy! — io'e. — Ejëm cuy cebewi! — Jesus o'e.

²⁶ Gebuje ibiõgbuk kërëat agókatkat o'gukutukutu jíjä. O'jewâwâwâ ya'ôberen. O'jëm cebewi. ²⁷ Imënpuye o'jojojo'iayü o'jewetakaka jíjä ip.

— Ajo sute? — io'e ip. — Ya'ôbuyxiat teku! — io'e ip. Ibiõgbuk kërëat kûyjobit ixe a'õ kay. Ixe itaybit ibiõgbuk kërëat mujëm ãm wuyjuyü jebit pewi! — io'e ip. — Kawëñ iisuan tu ite wuymutaybitbin? — io'e ip jewewebe.

²⁸ Imëneju soat Galiléia eipi dağayü Jesus awëg o'yawëgcoco ip.

²⁹ Gebuje Jesus o'jëm igo'a bewi. O'ju Simão duk'a kay, André duk'a kay. Pûg'a uk'a iwat osodop ip—Simão, André dak. O'ju Tiago eju, João eju dak. ³⁰ Simão daxijo ipa'i jíjä opop.

— Simão daxijo ipa'i jíjä — io'e ip Jesus pe.

³¹ Jesus o'ju cekay. O'subaixik. O'gu'agobucëg. Ipa'iat oi'üm gebuje bit. Xipat o'e. Ipa'i topibit ixan o'güm cebe ip—Jesusyü be.

³² Katpuje ade iwâtaxipipiayü o'tujowat Jesus kay ibo ka watwat. Axik kukukayü dak o'tujowat cekay. ³³ Soat agóka watwat o'je'awero ip uk'a esüntabi be.

³⁴ Gebuje Jesus o'gu'ada'ada ip iwâtaxipipiayü. Kiiih. Ade osodop ip iwâtaxipipiayü. Soat iwarururu osodop iwâtaxipipi cexe ip. Ade axik o'gujëm jëm cebewi ip. Itaybit axik osodop ip Jesus Deus emunaë iam. Jesus pit ixeyü be o'guwënat gu.

— Abu ñn iam cuy epeğuküyjo ğu ip — io'e cebe ip.

³⁵ Gebuje Jesus o'kop kuyğu. Kaxi jẽm awap o'kop. O'jẽm uk'a bewi. O'ju uk'a'ũmat kay. Iboce o'jekawẽn Deus eju.

³⁶ Gebuje Simão o'jẽm uk'a bewi. O'ju Jesus kudadam, cewejuayū dak. O'tobuxik ip.

³⁷ — Soat ijoceayū ekudadam! — io'e ip cebe.

³⁸ — Ijoce ğu oğuy — io'e Jesus pit. — Ga'a juy wara'at ka watwat kay — io'e. — Kawẽn idipat muwẽn pin ñn wara'at ka watwat pe. Ixeyū be dak ojot imuwẽn ãm — Jesus o'e cebe ip.

³⁹ Ibocewi soat kaka dağ oekuku ip Jesusyū—Galiléia eipi dağ. Deus ekawẽn muwẽnuwẽn oekuku ip Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Axik mujẽmujẽm oekuku ip ibo eipi watwat puei.

⁴⁰ Ağokatkat oajẽm Jesus kay ierepat. O'jẽg'aecõğcõğ cewap Jesus ya'õbuyxiat puye.

— Omu'ada pin pima, iba'ore ğu ewebe — io'e Jesus pe.

⁴¹ Gebuje Jesus itabotaidabotbot o'e ierepat kay. O'jebaepacüg cekay. O'ğucay.

— Emu'ada pin ñn — io'e. — Kuy ñn emu'ada — io'e.

⁴² Ierep tūibit o'je'ada gebuje bit. Xipat o'e.

⁴³ — Eduk'a kay juy ecepit — io'e Jesus ya'õpuruğ cebe. ⁴⁴ — E'adaap cuy eğuwẽn ğu warara'acat pe — io'e. — Pañ kay juy eju — io'e. — Ecewemubapuk cebe — io'e. — Xepxem cuy pukaso eğüm pañ be Moisés ekawẽn tağ. Imẽn ece'e soat ijoceayū itay-bit am Jesus ierepat o'ğu'ada iam. Ên pit eğuwẽn

gu e'adaap. Pañ ma juy ñuwẽn e'adaap – io'e ierep topibit pe.

⁴⁵ Imẽnpit ierep tūbit kūyjobit'ũm osunuy. Jesus a'õ kay gu osunuy. O'jẽm Jesus xewi. Je'adaap o'guwēnuwẽn soat pe jebureyũ be. Imẽnpuye soat kaka dağ o'yawēğcu ce'adaap awēğ. Imẽnpuye Jesus pe ibapuğ ceku ba'ore o'e ikaboğatka be. Uk'a'umat tağ acā oeku. Ade ma'gu o'ju ip cekay soat kaka dagwi je'adaap ojuy.

2

¹ Xepxep kabia kap puje, Jesus o'jepit Cafarnaum ka kay.

– Jesus jeduk'a be omuy – io'e ibo ka beayũ jewewebe.

² Imẽnpuye adeayũ o'je'awero ip Jesus duk'a etakobe. Ka'umgu topap o'e warara'acat pe iõm ãm uk'a be. Ade osodop ip uk'a be, uk'a esǖgtabi xe dak. Jesus Deus ekawẽn ixeyũ muküyjojom o'e.

³ Gebuje ebadipdip agókatkayũ oajẽm Jesus kay. Jebure dujuajẽm ojuy ip—ijebit e'üat. ⁴ Imẽnpit tujuajẽm pa'ore o'e ip Jesus kay ade jijā Jesus akokoreren ip puye. Imẽnpuye ebadipdipayũ o'jeu uk'a abi jeje. Uk'a ip o'yabimutok Jesus ase. Ijebit e'üat o'gukop ip ixexecap pe. O'gukop ip Jesus wap.

⁵ – Teyüku itabut okay – io'e Jesus jewebe ma.

Gebuje Jesus o'jekawẽn ijebit e'üat pe.

– Tapu, ikérēat kuy oju'uk ewebewi – io'e.

⁶ Pǖgpǖg Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ kaxikxik'i osodop ip i'go'a be. Jewağuydadam osodop ip.

⁷ — Teku napa ma e'em! — io'e ip jewewebe. — “Deus co'i õn,” i napa ma teku e'em — io'e ip. — Abu-be ikérēat uk put wuywebewi—Deus pe acã — io'e ip jewewebe.

⁸ Jesus itaybit o'e apẽn jewağuydadam ip o'e iam.

— Apẽnpuye dak eyju imẽn jewağuydadam? — io'e. ⁹ — “Ikérēat oju'uk ewebewi,” i kuy oce cebe — io'e. — Imẽnpit eyetabut ġu ikérēat'uk put owebe iap kay — io'e. — “E'āy,” i oce ibima, “Ecexiğxīg,” i dak, “Exexecap cuy etujuxe eduk'a be,” i dak, eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e. ¹⁰ — Soat wa gó õn — io'e. — Wa'ōbi teku oğu'ada. Imu'adaap co buje, “Ja'ōbi ma teku o'ğu'ada,” i epe'e — io'e cebe ip.

¹¹ Gebuje Jesus o'jekawēn ijebit e'ūat pe.

— E'āy — io'e cebe. — Exexecap cuy ejat — io'e. — Eju juy eduk'a be — io'e Jesus cebe.

¹² Gebuje ijebit e'ū topibit o'āy. Jexexecap o'jat. O'jẽm soat etabun. Imẽneju soat itaběğběğ o'e ip ijojom.

— Ajojojo ġu buk iměğat — io'e ip jewewebe — Ka'ũmğu xipacat Deus co'iat — io'e ip.

¹³ Jesus waram o'jẽm. O'ju iodi kay—Galiléiadi kay. Adeayū o'ju ikudadam. O'tobuxik ip. Ixeyū mutaybitbin o'e.

¹⁴ Kapkam pima Jesus Levi o'jojojo. Levi Alfeu ipot osunuy. Iecuğap edinheiro bubu'ukat osunuy. Xik'i osunuy dinheiro bubuap'a be.

— Ejot. Oweju ejeku — Jesus o'e cebe.

Levi o'jẽm dinheiro bubuap'a bewi. O'ju Jesus eju.

15 Gebuje Jesus o'ju Levi duk'a kay. O'jekõn ceweju. Ade iecuğap edinheiro bubu'ukayũ awerom osodop ip igó'a be. Jekõnkõn ip o'e Jesus eju, ceweju etaybitbinayũ eju dak, ade ikérēat muğeğe'ukayũ dak. Ade jijā osodop ip Jesus eju jekuku'ukayũ. **16** Pügpüg Fariseuyũ'in ixeyü o'jojojo—Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ. Ikérēan e'e'ukayũ eju Jesus jekõnkõn o'e iap o'jojojo ip—iecuğap edinheiro bubu'ukayũ eju iap tak.

— Apēnpuye ekariwa jekõnkõn ikérēat muğeğe'ukayũ eju, iecuğap edinheiro bubu'ukayũ eju dak? — io'e ip Jesus eju etaybitbinayũ be. Imēn xipat ġu — io'e ip.

17 Iboap co buje, Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Iwātaxipi'ümayũ bit wuyanūgtata'ukat kay je'ju ġu—iwātaxipipiayũ acā — io'e. — Imēnpuxmin õn tak jewexe xipacayũ nomuwā ām ġu ojot—xipat'ümayũ nomuwā ām acā. Ikérēat uk am ixeyü bewi ojot — io'e.

18 Koap pima João Batista eju etaybitbinayũ jekpiwan ma jewemureren ip osodop Deus eju kawẽn ām, Fariseuyũ dak. Imēnpuye ade o'ju Jesus kay.

— João eju etaybitbinayũ jekpiwan ma jewemureren Deus eju kawẽn ām, Fariseuyũ eju etaybitbinayũ dak — io'e ip. — Eweju etaybitbinayũ bit jekõnkõn. Apēnpuye dak? — io'e ip cebe.

19 Gebuje Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Oweju etaybitbinayũ jekõnkõn, õn ceweju ip puye — io'e. — Tomuwā'ibiyũ cucum pima jewebumūnap epeta kay, jekõnkõn cīcā ip. Iwadip cexe ip pima, jekõnkõn cīcā ip — io'e. **20** — Guyjom pit iwadip ju'uk ip ceparakpewi — io'e.

— I'uk puje, jekōn ġu ip — io'e. — Imēnpuxim, ūn ixeyū eju'ūm pima, oweju etaybitbinayū jekpiwan ma jewemuren ip Deus eju jekawēn ām — io'e. ²¹ — Paǵo iisuat ajoinūm ġu toti iorokat eju—iwekwekat eju imuwaket am — io'e Jesus. — Paǵo iisuat inūm puje paǵo iorokat eju, biǵ ma kuka o'jewekwek. Iwekat biǵ ma kuka o'e yoboǵ — Jesus o'e ma'ǵuto. ²² — Uva'abidi tiisuati atimuōm ġu ixee muǵēǵe'a be—timūn'a be—yaokokat'a be — io'e. — Yaokokat'a be tiisuati muōm puje, kuka o'jeaepaw. Uva'abidi kuka o'jediepuy. Uva'abidi mūn'a dak kuka o'jeaewenōmnōm. Imēnpuye tiisuati atimuōm timūn'a be yaisuat'a be — io'e Jesus.

Iboam e'em pima, “Wekawēn paǵo iisuat puxim, uva'abidi tiisuati buxim tak” i'e ojuy osunuy.

²³ Gebuje Jesus kapkam o'e trigodip taǵ Sábado kabia be—jebodoydoyap kabia be. Kapkam o'e jeweju etaybitbinayū eju. Kapkam pima ceweju etaybitbinayū o'tadot'uk, jere buye. ²⁴ Imēnpuye Fariseuyū o'jekawēn Jesus eju.

— Ak'i juy ece! — io'e ip. — Eweju etaybitbinayū kapikpiǵ Sábado kabia be! Trigo dadot uk'uǵ ip! — io'e ip. — Cūǵ ġu e'em ip! — io'e ip. — Imēn e'em Moisés ekawēntup: jebodoydoyap kabia be juy epeyekapik ġu, i — io'e ip.

²⁵ Gebuje Jesus o'jede Fariseuyū be.

— Epetupcoco ġu du apēn Davi o'e'e iaptup—Deus ekawēntup? — io'e cebe ip. — Ire bima, Davi oōm Deus eju kawēnwēnap'a be jebureyū eju. ²⁶ Ixe kabia be Abiatar paıyū kukukat osunuy. Pāo'a o'ya'o Daviyū—iǵo beat'a—Deus etabixe o'yamōǵ ipi iat'a. Moisés ekawēntup e'em: Deus etabixeat'a ya'opi, i — io'e.

— Pañyū be acā ya'opi ġu — i'e'em Deus ekawēntup — io'e. — Imēnpit Davi o'ya'o, pañ ġu ma'ġu. O'yaūm jebureyū be dak — io'e. — Deus pit “Ekērē oxe,” io'e ġu cebe ya'o buje. Apēnpuye dak eyju e'em owebe “Eweju etaybitbin'ukayū cūg ġu e'em,” i? — io'e Jesus. ²⁷ — Te'e ġu Deus o'e: Pūg kabia be juy epeyekapik ġu, i. Imēn ixe o'e ijodiat ebodoy am — io'e. ²⁸ — Soat waġo ñon. “Epeyekapik cuy,” i ñon e'em pima Sábado kabia be dak, cedaġ kuka o'e Deus xe — Jesus o'e.

3

¹ Sábado kabia be Jesus oōm ma'ġuto Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Igo'a be aġokatkat osunuy. Pūgbūnū'a o'subūnū'anūy ibūnū'akērē. ² Fariseuyū o'jeak cīcā Jesus kay Jesus ibūnū'a kērēat ġu'ada paxi jebodoydoyap kabia be iap com. Jesus muymuy ojuy ip. “Moisés ekawēn taġ ġu ēn jekukum” i'e ojuy ip Jesus pe. “Jesus kapikpiġ jebodoydoyap kabia be—Sábado kabia be” i'e ojuy ip Jesus muymuy am.

³ — Ejot cuy ijoce — Jesus o'e ibūnū'a kērēat pe.

⁴ Jesus o'jekawēn Fariseuyū eju ġebuje bit.

— Wuyeaypapayū'ūm'ūm xe cedaġ tu osunuy wuywebe xipacat muġe ām jebodoydoyap kabia be? — io'e cebe ip. — Cūg ġu xe'e wuywebe ikērēat muġe ām? Cedaġ tu warara'acat aoka am? Cedaġ ġu xe'e warara'acat daxijo am Sábado kabia be? — io'e.

Mūġ. O'jemūġ ip. Cede ba'ore ip o'e.

⁵ Gebuje Jesus o'jeak cekay ip. Itakoma o'e cekay ip, Fariseuyū itabotaidabotbot'ūm ibūnū'a kērēat

kay buye. Iguycūg tak o'e ibu'u ip jemutaybin jekawēn puye.

— Paya'i ece ebu! — io'e ibūnū'a kērēat pe.

Gebuje o'jewebumupaya. Ibūnū'adip o'e.

⁶ Imēnpuye Fariseuyū o'jēm yabewi. O'jewede ip Jesus xewi. O'je'awero ip Herodes ebekitkit eju—Judeuyū kukukat ebekitkit eju. O'jewawē ip Jesus aoka am kapikpiğ Sábado kabia be buye.

Jesus o'ju iodi wābu be jeweju etaybitbin'ukayū eju—Galiléiadi wābu be.

⁷ Gebuje ade o'ju ip Jesus kay. Soat ka dağwi o'ju ip: Galiléia eipi dağwi, Judeía eipi dağwi dak, ⁸ Jerusalém ka bewi dak, Iduméia eipi dağwi dak, Jordāodi wīnābu wi dak, Tiro ka tēğatka bewi dak, Sidom ka tēğatka bewi dak. Jesus idipat o'ğugē iam o'jeküyjo ip. Imēnpuye ade jījā ma o'ju ip cekay. Kiiiih. ⁹ Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbin'ukayū eju.

— Kobe epeğudim owebeam adeayū be omukuğap puxim — io'e cebe ip.

¹⁰ Kuy bima Jesus ade ma o'ğu'ada'ada. Imēnpuye soat iwātaxipipiayū ajēm ojuy ip osodop imucay ojuy.

— Omu'ada paxi ixe? — io'e ip jewebe ma.

¹¹ Jesus dobuxik puje ip ibiõgbuk kērēayū kukukayū o'jēg'aecōğcōğ cewap “Teku ya'õbuyxiat,” i'e'em jewebe ma buye. O'jewāwā ip ya'õberen:

— Ên Deus ipot — io'e ip.

¹² — Epeğuwēn ğu juy warara'acat pe: “Teku Deus ipot” i — Jesus pit o'e ya'õpuruğ cebe ip.

13 Gebuje Jesus o'jeu co'a dağ. Jemukaypinayū o'taē jeweju jeku am. Oajēm ip cexe. **14** 12 beayū o'taē.

— Soat em cuy epeku oweju — io'e cebe ip. — Deus wuydaxijojom iap ekawēn cuy epeğuwēnuwēn soat ka dağ — io'e cebe ip. **15** — Wa'ōbacaap oğum eywebe ibiōgbuk kērēat mujēm ām ikukukayū bewi — io'e.

16 Ibūrū ma ibutet osodop ip—taē'ibiyū butet: Simão, i, Tiago i, João i **17-19** André i, Filipe i, Bartolomeu i, Mateus i, Tomé i, wara'at Tiago i, Tadeu i, Simão i, Judas iscariotes i. Ibūrū ma ibutet ip. Jesus wara'at o'subutetmōg Simão buten. Wara'at ibutet Pedro i osunuy. João Tiago kitpit osunuy. Jesus wara'at o'subutetmōg João buten—Tiago buten tak. Boanerges i wara'at ibutet ip osunuy. Boanerges ibaca ip xiririkiap puxim iape. Zebedeu ipotpoyū ip osodop xepxep. Wara'at Tiago Alfeu ipot osunuy. Simão jeipi kay jījāat osunuy. Judas Iscariotes guyjom Jesus o'gūm cekay itakomaayū be yaoka am. Ibūrū ma osodop ip 12 beayū—Jesus emumujujuyū. **20** Ibocewi Jesus o'ju jebure duk'a be.

Ade ma'guto oajēm ip Jesus kay. Cekōn pa'ore o'e cebuxim ip, ceweju etaybitbinayū dak. **21** Ibadipyū iboam jekūyjo buje, o'ju ip Jesus dujupit ojuy jeduk'a be. Tūybe Jesus yakpidapin iān o'e ip jekōnkōn'ūm puye.

22 Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū oajēm cekay—Jerusalém ka bewiayū. Jesus ip o'jomuymuy adeayū be.

— Jesus jekukum ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ōbi—Belzebu a'ōbi—Satanás a'ōbi — i napa ma o'e

ip Jesus muymuy. — Ixe ja'ōbacaap ūmūm Jesus pe ibiōgbuk kērēat mujēm ām adeayū bewi — io'e ip napa ma.

²³ Imēnpuye Jesus jemuymuy ojuyayū o'tomuwā jewekay—Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū. O'jekawēn ceweju ip. “Napa ma eyju e'em” i'e ojuy. Wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn cebe ip.

— Satanás a'ōbi ġu ñn imujēmujēm — io'e. — Satanás owebe ibiōgbuk kērēat mujēmujēmān pima, jebekitkit kuka juk ixe o'gujēm! Imēnpit Satanás a'ōbi ġu ñn imujēmujēm — io'e. ²⁴ — Pūg ka kukat jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! — io'e. ²⁵ — Pūgti watwat kukat jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! — io'e. ²⁶ — Imēnpuxim Satanás jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! Imēneju Satanás ja'ōbacaap ūmūm ġu owebe ibiōgbuk kērēat mujēm ām—jebekitkit mujēm ām — io'e Jesus. ²⁷ — Wuyōm pa'ore wuykay isapka'oreat tuk'a be ibubut pu am. Imukiriğ acā koam — io'e. — Imukirik puje bit, wuyōm put soat pu am—uk'a beat pu am — io'e. — Imēnpuxim Satanás a'ōbacaap mu'ūm'ūm pima, iba'ore kuka o'e wuywebe Satanás ebekitkit a'ōbacaap mu'ūm ām — io'e Jesus.

²⁸ — Icēmān ñn e'em eywebe — io'e Jesus. — Wuywebe ikērēat muğē buje, Deus iboap ju'uk wuywebewi—ikērēat ju'uk — io'e. — Wuywebe Deus muymuy buje dak, Deus iboap ju'uk wuywebewi—ikērēat ju'uk — io'e. ²⁹ — Wuywebe Deus biōgbuk muymuy buje bit, Deus iboap ju'uk ġu wuywebewi. Iboap i'uk pa'ore Deus pe. Iboap kuğ

acesop soat em—ikérēat kuğ, ibiõgbuk muymuyap kuğ — Jesus o'e.

³⁰ — Ên ibiõgbuk kérēat a'õbi jekukum — i juk o'e ip Jesus pe. Imēnpuye Jesus imēn o'ya'õbu ip imuküyjojom ip.

³¹ Ixi o'ju Jesus kay, ikitpitpit tak. Akiju osodop ip.

— Jesus etomuwā — io'e ip kakijuayū be. — Ceweju ocekawēn pin — io'e ip.

Kaxikxik'i osodop ip Jesus akokoreren akijuacat.

³² — Exi akiju omuy, ekitpitpit tak — io'e ip Jesus pe. — Eweju cekawēn pin ip — io'e ip cebe.

³³ — Icēmān i gó oxiat. Boyūku okitpitpicat — io'e Jesus.

³⁴ Jesus o'jeak jexeayū kay. O'jekawēn ceweju ip.

— Warara'acayū bit oxi jo'i oxe, okitpitpit co'i dak — io'e. ³⁵ — Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū okitpitpit co'i oxe, oixít co'i dak ip, oxi jo'i dak ip — io'e.

4

¹ Jesus waram adeayū o'gutaybin iodi wābu be. Ade jijā o'je'awero ip cexe. Imēnpuye Jesus oōm kobe be. Oabik kobe bitakobu jeje iwābu tēğ. Adeayū bit kapurūğ pe osodop ip ya'ijojom.
² Wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn Jesus. Ade o'gutaybin ip.

³ — Eya'õpicüğcüğ cuy epesop wa'õ kay — io'e cebe ip. — Agókatkat o'ju jekat pe jekadai damudu-du am. ⁴ Tamududum pima xepxepta o'ta'at ipi ju e bitako dağ — io'e.

— Wasūyū oajēm. O'ta'o'o ip tadudu-ata—cekadaida—e bitako dağata — io'e Jesus.

5 — Ibocewi wara'ata o'ta'at karatūg'a paraktag. Ade ġu ka'wi o'e iboce. Ierūn ma o'e ka'wi. Dao ma o'tanōkap ka'wi ierūn puye — io'e. **6** — Imēnpit kaxiepi bima kaxie kadai o'ğukaraw. O'ğuy'ū. Oe'ū tābuju ba'ore buye — io'e.

7 — Wara'ata o'ta'at widaoho parakpe. Yaypan pima widaoho kadai o'ğu'ūm. Oe'ū. O'jewa'ada ġu — io'e.

8 — Wara'ata bit o'ta'at katō be. O'tanōkap. Xipan o'aypan. Ta'ade o'e. Pūgpūg kadai be ta'adesū o'e—30 be o'e ta—katō peat. Wara'at kadai be ta'ade o'e—60 be o'e ta. Wara'at kadai be ta'ade jījā o'e—100 be o'e ta — io'e. Jesus imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn.

9 — Wekawēn eyetaybit pin pima, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e.

10 Adeayū epit puje, pūgpūg o'ya'ijojo'iayū oajēm Jesus kay. 12 beayū eju oajēm ip.

— Iba'arēm ekawēn ocexe — io'e ip cebe. — Apēn ocemutaybin ojuy eguy kadaida mududuap ekawēn muwēnuwēn? — io'e ip.

11 — Kawēn ibapukan ñon eymutaybitbin — io'e. — Ibapug ma apēn Deus soat ipi dağayū kukukan je'e iap muwēnuwēn ñon eywebe — io'e. — Kuy bima iboam o'ğutaybin ġu. Warara'acayū mutaybitbin pit ñon iba'arēmān, wa'ō kaykūy ip puye — io'e.

12 — Iba'arēmān ñon ixeyū mutaybitbin. Ya'ijojom ip. Imēnpit itaybit ġu ip. Jekūyjojom ip. Imēnpit wekawēn pa'arēm cexe ip. Itaybit pima bit kuka juk iğuyucūğ o'e ip ikērēat kuğ puye. Ikērēat tak kuka juk o'jepere ip. Ikērēat epere buje ip kuka juk Deus ikērēat o'ju'uk ixeyū bewi — io'e. **13** — Kadai damuduuduap ekawēn iba'arēm eyxe. Apēntak

eyetaybit epe'e owebe wara'at muwēn puje wuy-mutaybitbinap ekawēn muwēn puje? Wara'at muwēn puje dak, wekawēn pa'arēm je'e eyxe — io'e.

¹⁴ — Apēğape ibo wekawēn iam ñon jeymutaybin. Kadaida muduuuduap Deus ekawēn muwēnuwēnap puxim — io'e. ¹⁵ — Deus ekawēn coco'ukayū kadaida buxim — io'e. — Pūgpūğ cekawēn coco'ukayū e bitako dağata buxim — io'e. — Deus ekawēn co isu, Satanás ajēmjēm cekay ip — io'e. — Yağuyba'ñum'ñum ip cekawēn kay—Deus ekawēn kay — io'e.

¹⁶ — Warara'acayū karatūğ'a paraktağata buxim—Deus ekawēn coco'ukayū — io'e Jesus. — Koap icokcok e'em ip Deus ekawēn co am. ¹⁷ Kadai tābube'ñmat puxim Deus ekawēn badi ğu ñmōm cebe ip. Ibureyū e'em: “Teyūku Deus ekawēn kay,” i, iwaywayway am. Ibureyū itakoma cekay ip. Ipiat supi'ajoat cebe ip. Imēneju ibu'u ip jetabut am Deus kay — io'e.

¹⁸ — Warara'acayū widaoho parak tağata buxim Deus ekawēn coco'ukayū. Deus ekawēn cocom ip — io'e. ¹⁹ — Imēnpit soat em gebum ip jemukaypinput kay. Tūybe ocokcok cīcā oce din-heiro kuğ pima iān e'em ip. Itabikuku ip soat kay jebubun. Deus ekawēn kay bit ip yopīt ma itabut, soat kay itabikuku jebubun puye. Deus ekawēn muwēnuwēn ğu ip warara'acat pe jebureyū be — io'e.

²⁰ — Warara'acayū bit katō dağata buxim Deus ekawēn coco'ukayū — io'e. — Cekawēn co buje, cekawēn kay jījā ip. Idipat mujurūğrūğ ip soat peam. Kadai'ip puxim ixeyū—ya'a'eat'ip

puxim. 30 be o'e takug'iat'ip puxim ip, 60 be o'e takug'iat'ip puxim tak, 100 be o'e takug'iat'ip puxim tak – io'e.

²¹ Jesus wara'at kawēn o'guwēn jeweju etaybitbinayū be—12 beayū be dak—wuymutaybitbinap ekawēn.

— Lamparina musop puje, ico diotpe ġu ajomuy – io'e. — Wuyxexecap tiotpe ġu dak ajomuy. Um ma ajomuy kabia i'e am wuykay—soat ijo but am – io'e. ²² — Soat wuyxe iba'arēmat ibapuk je'e. Gasū ade ma wuyetaybit'ūmat. Guyjom pit wuyetaybin ace'e soan ma – io'e. ²³ — Wekawēn co pin pima, eya'ōpicūgcūğ cuy – io'e.

Imēn o'guwēn “Wekawēn eyetaybin puje, warara'acat pe juy epeguwēn dao ma eyağuyba'ūmap puxim” i'e ojuy.

²⁴ — Eya'ōpicūgcūğ cuy epesop wa'ō kay – io'e. — Xipan'ūm ya'ijo buje, yopīt ma juy eyetaybin. Xipan ya'ijo buje bit, yobog cuy eyetaybin – io'e. ²⁵ — Wara'an eyetaybit pin pima, wara'an ma eyetaybit epesop. Ya'ījom eybu'u buje bit, kuy juk epeya'ījojiap kay jeyağuyba'ūm – io'e.

²⁶ Jesus waram wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn.

— Deus soat ipi dağacat kukukan iap kadai aypapanap puxim – io'e. — Ağokatkat o'taida jekat pe – io'e. ²⁷ — Taida buje, soat exima xexen ma. Kabia isum kopkom. Nōjēmjēm. Aypapan. Ağokatkat pit itaybit ġu apēn aypapan iam. ²⁸ Kadai jekpiwan ma jewa'adadam. Koap dupcēmcēm. Taipuk cēmcēm guyjom. Kanomūm dajēmjēm taipuk tağ—tajakata – io'e. ²⁹ — Tarum'isum kadai bubum kat iwat kadai bubuap kaxi oajēm puye –

io'e. — Imēnpuxim eya'ōbi ġu warara'acayū itabut je'e Deus kay—Deus a'ōbi acā — io'e. Jesus imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn.

³⁰ Jesus waram o'jekawēn.

— Deus ade jījāyū kukukan je'e — io'e. — Ajo-buxim xe'e je'e? Eya'ōpicūgcūg cuy epesop iboap ekawēn kay — io'e. ³¹ — Deus soat ipi dagacat kukukan iap mostardada buxim—e da jo'iat puxim. Ipi be taida buje, ta'it ma mostardada. Warara'ata bodi ma ta'it ma. Aypapan cīcā taida buje bit. ³² Wara'at kadai bodi ma aypapan e'em. Tākuboğ e'em. Wasū jedopi mōğmōğ tāku jeje — io'e. — Imēnpuxim ġasū Deus pūgpūğayū kukukat. Guyjom pit adeayū kukukan je'e — io'e.

³³ Jesus ibo ekawēn puximat o'guwēnuwēn adeayū be. Deus soat kukukan je'e iap ekawēn o'guwēnuwēn cebe ip. Imēnpuye itaybit put ip. ³⁴ Adeayū mutaybitbin pima wuymutaybitbinap ekawēn acā o'guwēn—kawēn iba'arēmat acā. Jeweju etaybitbinayū mutaybitbin pima bit, ibapuğ ma o'gutaybin ip. Kawēn iba'arēmat ġu o'guwēn cebe ip—ibapukat ma.

³⁵ Ixe kabia kabiogkabiog'i bima, Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinay'u be.

— Ga'a iodi wīnābu aju — io'e.

³⁶ Ceweju etaybitbinayū o'jewemuwēn ip adeayū be. Jesus kuy kobe be osunuy. Jeweju etaybitbinayū o'tujowat jeweju. Warara'acayū dak o'timudek jekobe dag ma ip.

³⁷ Gebuje kabidoxixi oajēm cekobe kay. O'subidoajēm cekay ip—Jesus kay, jewejuayū kay dak. Kobe be diōmōm o'e tipodoyat. Kobedi tiboğ

o'e. Kobe munopapūn ojuy o'e idibim. ³⁸ Imēnpit Jesus ixet osodop kobe ukpu be. Ixet jadipi jeje.

Gebuje ceweju etaybitbinayū Jesus o'guwurūg.

— Ocemutaybitbin'ukat! Ak'adit ma du ēn ocekay? — io'e ip. — Je'ūm wuyju! — io'e ip cebe.

³⁹ Jesus o'āy.

Gebuje Jesus kabidoxixi o'gukorēm.

— Ebidopon! — io'e kabidoxixi be. — Edipon! — io'e iodi be.

Kabido dao ma o'subido'ūm. Tipe o'e iodi.

⁴⁰ Imēneju Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Apēnpuye dak eyparara? Eyetabut ġu du Deus kay? — io'e.

⁴¹ Iparara jījā ip o'e.

— Abu dak sute? — io'e ip jewewebe. — Cekawēn acā kabido o'subidomu'ūm! Dao ma o'timupon iodi! — io'e ip.

5

¹ Jesus wīnābu oajēm jeweju etaybitbinayū eju. Oajēm ip Gerasa eipi be. ² Kobe bewi Jesus cēm puje, agókatkat osodot ce'ū'ūayū mōğmōğap pewi. Ibiōgbuk kērēat kukat osunuy. ³ Ixe ukā be ġu osunuy—ce'ū'ūayū mōğmōğap pe acā, ibiōgbuk kērēat kuğ puye.

⁴ Ade em Gerasa eipi watwat cuk adi ibiōgbuk kērēat kuğat o'taomūnmūn ip. Correntebum cuk adi o'taomūnmūn ip, cabobum tak. Gasū bit taomūn pa'ore ip osodop. Iba'ore osodop ip correntebum tak. Ade em ma juk adi o'taomūnmūn ip correntebum, cabobum tak. Imēnpit ixe agókatkat correntebu o'subumuwekapkap. Ixe

cabobu o'subudakatkat. Ixe muwağõn pa'ore o'e soat pe. ⁵ Kabilia bun, ixima bun tak e'ü'üayü mögmöğap tağ oekuku ibiõgbuk kérëat kuğat. Co'a dağ tak oekuku. Soat em jewâwâwäm oekuku. Jewemuwerikweriğ wita'am oekuku. Jewemu-dadaibotbon oekuku.

⁶ Wüywi ma Jesus co buje, ibiõgbuk kérëat kuğat o'jedau Jesus kay. O'jëg'aecõğcõğ Jesus wap ya'õbuyxi cexe buye.

⁷⁻⁸ — Ibiõgbuk kérëat, ejẽm cuy agókatkat pewi — Jesus o'e.

Ibiõgbuk kérëat kuğat o'jewâwã ya'õberen.

— Jesus, apẽn ën em owebe? — io'e. — Ën Deus ipot—soat podi ma ya'õbacaat ipot! — io'e. — Ipiat'ajohan ğu juy ën owebe, Deus etabutpe wuyju buye — io'e Jesus pe.

⁹⁻¹⁰ — Apẽn ebutet? — Jesus o'e.

— Obutet Ade i, ade oceju buye — io'e. — Ijop ka bewi ğu juy ibiõgbuk kérëat eğujẽm — io'e agókatkat Jesus pe.

¹¹ Ade jîjä dajebaroyü wurûrûrûğ osodop ip iboce co'a dağ.

¹² — Dajebaroyü be juy eğuõm — io'e. — Âğ ocemuõm cebe ip — agókatkat o'e.

¹³ — Ha'a — io'e. — Epeõm cuy cebe ip — Jesus o'e.

Ibocewi ibiõgbuk kérëayü o'jẽm agókatkat pewi. Oõm ip dajebaroyü be.

Ade jîjä osodop ip dajebaroyü. Kiiih. 2000 be aco'i osodop ip. Daudaum o'jenapõn ip co'a pẽnpẽn tağ. O'kop ip iodi be. Oakõm ip. Jeabok-aboğ oap ip iodi be. Pog. Oe'ü'ü ip. ¹⁴ Imẽneju dajebaroyü kukukayü owatwat ip.

— Jesus ibiõgbuk kẽrẽayũ o'guõm dajebaroyũ be
 — io'e ip warara'acayũ be. — Oap ip ade — io'e ip.
 O'guwẽn ip ikaboğatka watwat pe, koğünpi wat-
 wat pe dak. Ade o'ju ip apẽn o'jebapuk iap com.

¹⁵ O'ju ip Jesus kay. Ibiõgbuk kẽrẽat kuğ tūibit
 o'jojojo ip. Gasũ bit tadaibot gu o'e. Xik'i osunuy.
 Totite o'e gasũ bit. Yağuyusat o'e gasũ bit. Imẽneju
 itabẽgbẽg ip o'e ijojom.

¹⁶ Ibocewi o'jojojo'iyayũ apẽn o'jebapuk iap
 o'guwẽn oajẽm'iyayũ be.

— Jesus ibiõgbuk kẽrẽat o'gujẽm agókatkat pewi
 — io'e ip. — O'guõm dajebaroyũ be — io'e ip. —
 Oakõm ip iodi be. O'jeabokabok ip. Oap ip — io'e
 ip.

¹⁷ Imẽneju:

— Ejẽm tuy oceka bewi — io'e ip Jesus pe Gerasa
 eipi watwat.

¹⁸ Imẽnpuye Jesus oõm kobe be jejẽm ãm.

Kobe be iõm puje ibiõgbuk kẽrẽat kuğ tūibit o'ju
 Jesus kay.

— Eweju õn tak cum — io'e. — Exe ma onuy pin —
 io'e Jesus pe.

¹⁹ — Ap — io'e Jesus pit. — Oweju gu ejot. Eduk'a
 be juy eju, ebureyũ kay — io'e Jesus cebe. —
 "Kariwa ibiõgbuk kẽrẽat o'gujẽm owebewi," i juy
 ece cebe ip — Jesus o'e. — "Kariwa juk xipan okuk,"
 i juy ece cebe ip — Jesus o'e.

— Ha'a — io'e.

²⁰ Gebuje o'ju jeka kay. 10 beatka dağ oekuku:
 — Jesus ibiõgbuk kẽrẽat o'gujẽm owebewi — i'e'em
 soat pe. Iboam jeküyjo buje:

— Ajo iba'ore cekay—Jesus kay? — io'e jew-
 ewebe.

21 Gebujep Jesus iodi o'timudek ma'ğuto kobe dag. Timudek puje, ade jijā ip o'ju topabe ka'oririt pe. Kiiih.

22 Judeuyū e'aweroroap'a kukukat o'ju Jesus kay—Deus eju kawēnwēnap'a kukukat. Ibutet Jairo i osunuy. Taxitxet osunuy. Taxit 12 koato osunuy. Jesus dopabijuk puje, o'jēğ'aecōğcōğ cewap, Jesus ya'õbuyxi cexe buye.

23 — Tapu, odaxit oe'ū pin — io'e. — Ejot cuy oduk'a be — io'e. — Ebu juy esubumōğ cebe imu'ada am. Esubumōğ cuy cebe ce'ūap puxim — io'e Jesus pe.

24 Imēnpuye Jesus o'ju ceweju—Jairo eju.

Ibocewi ade ip o'ju Jesus nomuju. Icēğsūğ ip o'e ade jijā buye. **25** Iboce ayacat tak osunuy. Ade koato ma toybucukbucuğ ğu osunuy—12 koato ma. **26** Ade wuyanūğtata'ukayū ixe ayacat anūğtata'uk ip osodop. Imēnpit big ma xipat'üm cīcā o'e. Soat jedinheiro o'ğu'üm janūğtataapteim. O'jexere ğu. Big ma xipat'üm cīcā o'e.

27-28 Ixe ayacat Jesus iwātaxipipi mu'ada'adaap awēğ o'yawēğcoco.

— Jesus esay mucay buje, oce'ada — ayacat o'e jewebe ma.

Gebuje o'ju Jesus tēğ adeayū parakpe—aweromayū parakpe. **29** Jesus esay o'ğucay warara'acat eta'ūmpi. Cesay mucay'isum ma o'toybucuk. Xipat o'e ğebuje bit. **30** Wa'õbacaan aco'i oğu'ada iam itaybit o'e Jesus pit. O'jekorepēn adeayū parakpe ğebuje bit.

— Abu wesay o'ğucay? — io'e.

31 — Tā! — io'e ceweju etaybitbinayū. — Adeayū wuymukugukug iap cocom ġu du ēn? — io'e ip. — Apēnpuye ēn e'em “Abu wesay o'ğucay?” i? — io'e ip.

32 Imēnpit Jesus o'jeakak soat kay. Abu wesay o'ğucay iat kudadam o'jeakak. **33** Ayacat itaybit o'e Jesus omu'ada iam. Imēnpit iparara o'e Jesus itakoma je'e okay iap puxixim. İkarababkak tak o'e jeparara pibun. O'jēğ'aecōğcōğ Jesus wap.

— Ön ma esay oğucay — io'e cebe. — Ēn cuk omu'ada — io'e.

34 Imēnpuye:

— Tū'ū, kuy ece'ada etabut okay buye — io'e Jesus. — Ecepit cuy eduk'a be — io'e. — Ecokcoğ cuy eğuy — io'e. — Kuy ece'ada. Xipat ecesüy ğasū bit — io'e.

35 Jesus puk kawēnwēn ma ayacat eju bima, Jairo duk'a bewlayū oajēm cekay—Jairo kay.

— Iğuje, edaxit'ūm kuy oe'ū — io'e ip. — Wuymutaybitbin'ukat eğuwa'ūm ġu ğasū bit — io'e ip.

36 Imēnpit Jesus ak'adit ma o'e oe'ū iap awēğ kay.

— Eğüycüğ ġu juy eğuy — Jesus o'e Jairo be. — Etabun pit cuy eğuy okay — io'e.

37 Gebuje Jesus ebapūğayū acā o'tujowat jeweju. Pedro o'tujowat jeweju, Tiago dak, João dak. João Tiago kitpit osunuy. Ibūrū ma o'tujowat jeweju.

38 O'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a kukukat tuk'a kay—Jairo duk'a kay. Ade osodop ip tuk'a be. Wawa ip osodop. Jewāwāwām ya'ōberen ip osodop yaypan'isuat'ūm cocom. **39** Uk'a be jeōm puje, Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Apẽnpuye eyju wawa? Eya'õkarey j̄ljã oxe! — io'e cebe ip. — Yaypan'isuat ce'ũ ñgu—ixet ã! — Jesus o'e wawaayũ be.

Jesus itaybit o'e yaypan'isuat'ũm oe'ũ iam. Inaka waram imutain. Imẽnpuye:

— Ixet ã — io'e.

40 Wawaayũ itaybit o'e yaypan'isuat'ũm oe'ũ iam. Imẽnpuye Jesus o'jowaway ip. Jesus soat ip o'gujẽm uk'a bewi.

Ibocewi Jesus yaypan'isuat'ũm ebay o'tujowat jeweju, ixi dak, ebapñgayũ dak—jeweju etaybitbin'ukayũ. O'ju ip ce'uat kay. Oajẽm. **41** Ce'uat o'subaixik.

— Talitá cumi — Jesus o'e ja'õm cebe.

(Talitá cumi “Tu'ũ, aðobucẽg ece” i õn e'em ewebe iape wuya'õm).

42 Ce'ũ topibit waram o'jetait. O'je'aðobucẽg ñebuje bit. O'kop. O'jexígxíñ. Imẽnpuye o'jojojo'iyũ itabégbéñ o'e ip ijojom.

43 — Ixan cuy eðum cebe — Jesus o'e ixi be. — “Jesus waram odaxit'ũm o'ðutait” i'ñmñgu juy epe'e warara'acayũ be — io'e cebe ip.

6

1 Jesus o'ju ibocewi. O'ju jaypanapka kay. Oajẽm Nazaré ka be jeweju etaybitbin'ukayũ eju. **2** Sábado bima ade o'ðutaybin Deus eju kawéñwéñap'a be. Jebodoydoyap kabia be ip o'ðutaybin.

Ade ixe ekawéñ o'ya'ñjojo ip. Ya'õpicñgcñg ip o'e cekawéñ kay.

— Apẽntak iðo aðokatkat itaybit soan kawéñ? — io'e ip jeweweju. — Abu dak ixe o'ðutaybitbin?

Wuywebe i'e ba'oreap mubapukpuğ ġoku — io'e ip. ³ — Igo ġu du karepiġa? — io'e ip. — Maria it ma ġoku. Tiago waġo ma ġoku. José waġo dak. Judas waġo dak. Simao waġo dak — io'e ip. Iixitŷu dak ijoce ma wuyweju ma — io'e ip. — Wuyju bit kūyjobin ġu juy ajop ixe a'ō kay, ixe wuyjo'iat puye — i napa ma o'e ip.

⁴ Imēnpuye Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Soat ka daġacat ibuyxim ma Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuġ — io'e. — Jaypanap ka beayū bit ibuyxim ġu ikuġ — Jesus o'e cebe ip.

⁵⁻⁶ Nazaré ka be bima ade em ġu Deus a'ōbacaap o'ġubapuk, itabut'ūm ip puye.

— Itabut'ūm cīcā ip okay — Jesus o'e jewebe ma.

Warara'acayū bit ixe kay jījā o'e. Imēnpuye jebu o'jewebumōġ cebe ip — iwātaxipipiayū be. O'ġu'ada'ada ip.

Guyjom wuyjuyūxirixiri dag oekukuku. Imutay-bitbin ip oekukuku.

⁷ Jesus 12 beayū o'tomuwā jewekay. Xepxepxem ip o'ġujuju warara'acat ka dag.

Gebuje o'jekawēn ceweju ip.

— Wa'ōbi ma ibiōġbuk kērēat epeġujēmjēm ikuġayū bewi — io'e cebe ip. ⁸ — Eyba'ip acā epeyoptujowat eyjuap taġ — io'e cebe ip. — Eyan pit epetujowat ġu, sacola dak ka'ūma, dinheiro isurūġat tak ka'ūma. ⁹ Eyesandália dak epetujowat — io'e. — Eyewebeat acā eydoti epetujowat — xepxem pit ka'ūma — io'e. ¹⁰ — Pūġka be eyajēm puje, pūġ'a be ma epesopsop uk'a be. Pūġ'a be ma epesop iġo ka be bima — io'e. ¹¹ — Pūġka be eyajēm puje, ibo ka watwat

pe eykukpin'ũm pima, wara'atka kay juy epeju – io'e. — Ibo ka watwat eya'ijo pin'ũm pima, epejẽm cuy ibo ka bewi. Cẽm pima eyesandália epeğupoypoy “Deus pe ipiat pi'ajoat puje eywebe, ocekpiwatpi ̄gu oce'e,” i'e'em cebe ip – io'e. — “Eyju ma eyukpiwat Deus ekawẽn kay'ũm puye,” i juy epe'e cebe ip – io'e Jesus.

¹² Imẽneju 12 beayū o'ju. Ade mukũyjojom oekukuku ip kawẽn idipan.

— Ikẽrẽat muğẽğẽap epeyepere juy – io'e ip. — Cüg ma juy epeku – io'e ip adeayū be.

¹³ Ibiõgbuk kẽrẽat o'gujẽmujẽm ip soat pewi. Ix-upti o'timõgmõg ip iwãtaxipiayū a jeje imu'ada am.

¹⁴ Gebuje ipi kukukat Herodes Jesus awẽg o'yawẽgtobuxik soat kaka dağ o'jeawẽğepõğpõğ puye. Tüybe waram ̄guto o'jetait'iat teku iãn o'e ip adeayū.

— João Batista teku – io'e ip pügpüg. — Waram ̄guto o'jetait teku je'üap tomukadi – io'e ip. — Imẽnpuye Deus a'õbacaam wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ teku – io'e pügpüg.

¹⁵ — Ka'ũma – io'e warara'acat pit. — Elias'ũm teku – io'e ip. — Waram ̄guto o'jetait – io'e ip.

— Ka'ũma – io'e warara'acayū bit. — Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat'ũm teku – io'e ip. — Waram ̄guto o'jetait'iat teku – io'e ip. — Kuyje osunuyiat teku – io'e ip.

¹⁶ Imẽnpit ipi kukukat Herodes Jesus awẽg co buje, imẽn o'jekawẽn.

— Oxe bit teku João Batista – io'e. — Kuy bima wemu'a'uk teku. Imẽnpit waram ̄guto o'jetait – io'e.

17-19 Kuy bima Herodias Filipe tayxi osunuy. Ikukat Herodes kitpit tayxi osunuy. Herodes pit Herodias o'jat jetayxim. Imēnpuye João Batista o'e Herodes pe:

— Deus xe cedağ ğu ewebe jewebumūn ām ekitpit tayxi eju — i. Imēnpuye Herodias itakoma jījā o'e João kay. João aoka ojuy o'e. Imēnpuye Herodes João o'ğuõmat daomūnmūnap'a be jetayxi be yaokaap puxim. Herodias pe João aoka ba'ore o'e, Herodes xe João ya'ōbuyxi buye.

20 — João cūğ cīcā — io'e Herodes. — Xipat cīcā ixē—ikērēat kuğ ğu — io'e.

Herodes João muxipanpan osunuy daomūnmūnap'a be yaokaap puxim. Herodes pe João ekawēn co buje, yağuybabı'üm'üm osunuy. Inaka João ekawēn co pin cīcā osunuy.

21 Gebuje Herodes peta o'ğugē jekapap kabia kay gebum am. Peta bog cīcā o'ğugē ip. Herodes ya'ōbuyxiayū o'tomuwā peta kay jebekitkiyū. Sorarayū kukukayū dak o'tomuwā, Galiléia eipi beayū dak—kariwawa ecuğapap. Peta kabia bima Herodias o'e jewebe ma:

— Gasū ma João oyaokaat — i.

22 Ibocewi Herodias it oōm peta muğēğēap'a be. Ayacat osunuy yaypan'isuat. O'jeda'i'in Herodes etabutpe, ceweju jekōnkōnayū etabutpe dak. Da'i'iap co buje, icokcok o'e ip. Imēnpuye:

— Ajo-kay ēn oxewi? — io'e Herodes yaypan'isuat pe. — Emukaypin cuy oğūm ewebe — io'e. — Ade obubut weipi be. Ipidaseat ma oğūm ewebe — io'e. **23** — Deus etabun õn e'em ewebe — io'e. — Soat emukaypin cuy oğūm ewebe — io'e.

— Ipidase juy oğüm ewebe obubut. A'õ kay je'e ip webekitkiyũ — Herodes o'e.

24 Ixe yaypan'isuat o'jẽm. O'ju jexi kay.

— Mamãi, ajo dak ojoojuy? — io'e jexi be.

— “João Batista a juy eya'ukat. Eyaũm owebe,” i juy ece cebe — io'e ixi.

25 Herodes kay yaypan'isuat o'jepit ipi kukukat kay gebuje bit.

— João Batista a juy eyaũm owebe parato be — io'e ipi kukukat pe. — Gaxĩn ma juy eyaũm owebe — io'e jexi a'õbi.

26 Ipi kukukat Herodes iğuycūg o'e. Ibu'u jijā ya'uk an osunuy.

— Soat emukaypin cuy oğüm ewebe — i juk o'e yaypan'isuat pe jeweju jekõnkõnayũ etabutpe. Imẽnpuye isüsũn o'e jebureyũ buxim. “Oyaũm ģu ewebe” i'eax puxim isüsũn o'e.

27 Gebuje o'jekawẽn sorara be.

— João a juy eya'uk — io'e. — Eyadojot cuy owebe — io'e sorara be ipi kukukat.

Sorara o'ju. João a o'ya'uk daomũnmũnap'a be.

28 O'yadujupit parato be. O'yaũm yaypan'isuat pe. Yaypan'isuat o'yadujowat jexi be. O'yaũm cebe.

29 João'ũm e'ü ãm jeküyo buje, ceweju oekuku'iayũ o'ju Herodes kay. João'ũm jebit o'tujowat ip. Jebabim o'jomõg ip witabiküy be.

30 Ixe be juk o'ğuju'iayũ o'jepit Jesus kay. Soat cuk o'e'e ip iat o'ğuwẽn ip cebe, soat cuk o'ğutaybitbitbin iap tak. **31** Ade jijā ajẽmjẽm ip o'e Jesus kay, ceweju etaybitbin'ukayũ dak. Cẽmcẽm tak o'e ip cexewi ip. Ixeyü dak cekõn pa'ore o'e ade ip puye.

Imẽnpuye Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Eydaobire jĩjã — io'e. — Ga'a aju uk'a'ũmat kay jebodoy am. Wuyju acã aju — Jesus o'e cebe ip.

— Ga'a — io'e ip.

³² Gebuje o'ju ip uk'a'ũmat kay. Kobe dağ ip o'ju. Ixeyũ acã o'ju jebodoy am.

³³ Ijẽm puje ip, ade kapurũg tağayũ Jesusyũ o'jojojo.

— Jesus o'jẽm jeweju etaybitbinayũ eju — io'e ip jewewebe. — Ga'a aju kapurũg tağwi ixeyũ dopabe — io'e ip.

Imẽnpuye o'jedau ip kapurũg tağ. O'jedau ip Jesusyũ dopabijuk am. Soat kaka dağwi o'ju ip. Jesus ajẽm'ũm awap ma oajẽm ip.

³⁴ Kobe bewi jejẽm puje, Jesus ade jĩjã o'jojojo. Itabotaidabotbot o'e cekay ip.

— Teyũku ovelhayũ buxim oxe—jekukat'ũmayũ buxim — Jesus o'e jewebe ma.

Ade ma ip o'gutaybin.

³⁵ Kaxi ipi tẽg pima ceweju etaybitbinayũ o'ju Jesus kay.

— Ijoce ya'ũmgu uk'a — io'e ip. — Ka'ũmgu wuyxan. Kuy katpuje jĩjã — io'e ip. ³⁶ — Adeayũ juy eğuypit ağıka kay — io'e ip. — Eğuypit ip ikatẽgatka be jexat pu am — io'e ip.

³⁷ — Eyju ma ixan epeğũm cebe ip — Jesus o'e cebe ip.

— Apẽntak pão'a oceyabu soat xat'am? — io'e ip.

— Pão'a deim kuka o'e teibog cícã. 200 dinheiro isurũgat kuka o'e—prata muğẽğẽ — io'e ip.

(Pûg dinheiro isurũgat prata muğẽğẽ pûg kabia ekapikapteim osunuy).

38 — Pebūrū'a eyju pāo'a kuğ? Epeju buk eyetay-bit am — Jesus o'e.

O'ju ip jetaybit am. Itaybit puje ip o'jepit.

— 5 be pāo'a kuğ oceju, xepxep axima kuğ tak — io'e ip Jesus pe.

39 — Epe'e juy adeayū be “Epabik cuy tip kireat ceje,” i — Jesus o'e.

40 Soat ip awerom oabikbik. Ade jījā osodop ip. Pūğ eawero 50 be wuyjuyū osodop ip. Wara'at eawero 100 be osodop ip. Wara'at eawero 50 be osodop ip. Wara'at eawero 100 be osodop ip. Ade jījā osodop ip. 5000 ağıokatkak osodop ip—pāo'a omayū. Ixeyū tayxiyū dak ya'om, ipotpoyū dak, taxityū dak.

41-44 Gebuje Jesus o'jekawēn jebay eju—Deus eju. Pāo'a o'yabu. Axima dak o'jat xepxep. Ixe dak o'jeapūn kabi kay. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Pāo'a eyaūm ocexat'am — Jesus o'e Deus pe.

Pāo'a o'yadakat.

— Juku pāo'a — io'e jeweju etaybitbinayū be.

Cinco be pāo'a o'yadop. Imēnpit Jesus o'yamu'acog. Ya'ade jījā o'e. Ceweju etaybitbinayū o'yaūm adeayū be. Xepxep axima osodop. Jesus pit axima o'gu'acog. Imēnpuye ade jījā o'e. Axima dak o'gūm jeweju etaybitbinayū be. O'gūm ip adeayū be. Soat ip o'jo'o'o—5000 beayū—ağıokatkayū. Soat ip ibegbeg o'e, Jesus o'gu'acog puye.

Ibocewi ceweju etaybitbinayū cepoyat o'jat. Ico be ip o'guōm. 12 be o'günopapūn ip ce-poyan—pāo'a epoyat'am, axima epoyan tak.

45 Gebujeap tomukadi:

— Epeõm cuy kobe be — Jesus o'e jeweju etaybitbinayũ be. — Wïnãbu epeju owap. Betsaida ka kay juy epeju — io'e.

Jesus “Eyduk'a be juy epeyepit,” i'e'em pima adeayũ be, ceweju etaybitbinayũ o'ju wïnãbu.

⁴⁶ Tuk'a be adeayũ muju buje, Jesus o'ju co'a kay jekawẽn ãm Deus eju.

⁴⁷ Kabiok pima Jesus jaõepüg ma o'e kapurüg pe. Imẽnpit kobe daõayũ iodõ bicüg pe o'e ip—ceweju etaybitbinayũ. ⁴⁸ Jesus ip o'jojojo—kobe daõayũ—tibicüg peayũ. Pipim jekoykoy o'e ip kabido o'subidoajẽm topabe buye.

O'ju cekay ip kabiakabia'i bima—kaxi jẽm awap ma. Kuygu o'ju tibicüg peayũ kay. O'kop co'a dagwi. Idibi adopa dag xïgxïg o'ju. Cekay ip o'ju. ⁴⁹ Jesus o'jojojo ip idibi adopa dag xïgxïg pima. Tüybe ite axik iän o'e ip. Jesus co buje soat ip o'jewãwã jeparara pibun. ⁵⁰ Iparara jïjä ip o'e.

— Eya'õcam cuy epesop! Eypararam ñu juy! Õn ã! — Jesus o'e.

⁵¹ Ibocewi Jesus oõm kobe be ceweju ip. Kabido o'subido'um ñebuje bit. Dao ma o'tipon. Imẽnpuye o'jekuy ip. Yaçuybabõ'um o'e ip. O'jojojo ñu buk ip imẽgat. ⁵² Ixe kabido o'subidomupon iap o'jojojo ip. Inaka teku Deus a'õbacaap kuõ jekukum iap kay itabut ñu ip. Pão'a o'yamu'acoõ iap o'jojojo ip. Inaka:

— Ka'õma ma ite jo'i ya'õbuyxi — i'õmñu o'e ip. Itabut ñu o'e ip cekay.

⁵³ Iodi mudek puje ip, Jesusyũ oajẽm Genesaré eipi be. O'jemüg ip ebikopap pe. Kobe ip o'gukirik ka'oririt pe.

54 Kobe bewi ijẽm isum ma ip itaybit o'e teyũku Jesusyũ iam ibo ka watwat. **55** Daudaum o'ju ip uk'a'a dağ iwãtaxipipiayũ dakoykoy. O'tujowat ip Jesus kay. Dobaptup ceje o'tujowat ip. Iwãtaxipipiayũ o'tujowat ip adeayũ o'e "Jesus omuyku ijoce" iap pe. **56** Añoka dağ Jesus oeku, ikabogatka dağ tak, biopak kukukayũ ka dağ tak. Yajẽm puje jebureyũ iwãtaxipipiayũ o'jomõg je'aweroroap pe.

— Äñ esay ukpi oceñucay — io'e ip Jesus pe. Soat ip o'je'ada o'ñucay'iayũ. Soat iwãtaxipipiayũ xipat o'e.

7

1 Fariseuyũ o'je'awero ip Jesus kay, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ dak—Jerusalém ka bewiayũ. **2-4** Aypapayũ'üm'üm ekawẽn tağ jekuku'uk osodop ip Fariseuyũ, soat warara'acayũ Judeuyũ dak. Jebu'isu bima dak ip jebuwuywuy'uk ma osodop. Tüybe ade em wuybuwuy'üm pima wuykẽrẽ Deus xe iãn o'e ip. Imẽnpuye ade em jebuwuy'üm pima, o'jekõn ñu ip. Tarekrek pupuap pewi jepit puje, o'jekõn ñu ip ade em jebuwuy'üm pima. Ade ma ajojoyũ'üm'üm ekawẽn tağ jekuku'uk osodop ip—kuyjeayũ'üm'üm ekawẽn tağ. Imẽnpuxim soat em ma kopo'abi wuywuy'uk ip osodop, kamuti'abi wuywuy'uk tak ip osodop, kajarão'abi wuywuy'uk tak ip osodop. Jesus eju etaybitbinayũ bit ade em'üma o'jewebuwuy jekõn pima—püg em ä. Fariseuyũ iboap o'jojojo.

5 Gebuje Fariseuyũ o'jekawẽn Jesus eju, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ dak.

— Eweju etaybitbinayū wuyajojoyū'ūm'ūm ekawēn taḡ ḡu jekukum — io'e ip cebe. — Cedaḡ ḡu ip jekukum. Ade em'ūma jewebuwuywuy'uk ip jekōn ãn — io'e ip imuymuy ip.

⁶ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip. Ixeyū o'gukorēm.

— Kuyje ma juk Isaías emuwēn icēmān — io'e. — Imēn o'e jemudupmubararaktup pe:

Deus e'em:

“Deus kay oceju” i napa ma e'em iteyū wuyjuyū, i. Imēnpit okay ḡu ip, i'e'm Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus. ⁷ “En xipat,” i te'e ma e'em ip owebe, i. Imēnpit xipat ḡu òn ip cexe, io'e Deus, io'e Isaías. “Deus ekawēn eymutaybitbin oceju bit,” i napa ma e'em ip. Imēnpit wuyjuyū ekawēn acā adeayū mutaybitbin ip, i'e'm Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus.

⁸ — Eyju Deus ekawēn iwatiwan aypapayū'ūm'ūm ekawēn taḡ eyeku am — io'e Jesus Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak.

⁹ — Deus ekawēn kay ḡu eyju—aypapayū'ūm'ūm ekawēn kay acā! Jewexe eyetaybit cīcā! — io'e.

¹⁰⁻¹³ — Moisés o'e kuyje:

Xipan cuy eyebay epejukuk, eyxi dak, i.

Waram o'e ḡuto:

Jebay muymuy'ukat cuy epeyaoka—jexi muy-muy'ukat tak, i.

Imēn Moisés o'e — io'e. — Imēn eyju warara'acayū muwa'ūm'ūm cebay buywat am, ixi buywat am tak. “ ‘Dinheiro kuka adi oğūm eywebe eybuywat am,’ i juy epe'e eyebay be,” i eyju bit e'em warara'acat mukūyjojom — io'e Jesus. “ ‘Imēnpit

ibo edinheiro oğum cuy Deus pe,’ i juy epe'e eyebay be,” i'e'em eyju bit warara'acat muküyjom – io'e Jesus. — “‘Gasū iba'ore owebe eybuywat am,’ i juy epe'e cebe ip,” i eyju e'em imuküyjom ip – io'e Jesus. — Imēn eyju Deus ekawēn kay ġu. Deus ekawēn ġu warara'acayū mutaybitbin eyju—eyekawēn acā. Deus ekawēn tağ ġu eyju jekukum—eyekawēn tağ acā. Soan eyju e'em cedag'ümān – Jesus o'e Fariseuyū be.

¹⁴ Gebuje Jesus waram adeayū o'tomuwā jewekay.

— Eya'ōpicūgcūğ cuy apēn ñn em iap kay – io'e cebe ip. — Eyetaybin cuy epesop! – io'e. ¹⁵ — Wuywebe iõmõmap ġu wuymukērērērēn—wuybinūn peat acā! – io'e. ¹⁶ — Wekawēn eyetaybit pin pima, xipan cuy eya'ōpicūgcūğ! – io'e.

¹⁷ Jesus o'jēm adeayū xewi.

Gebuje oõm uk'a be jeweju etaybitbinayū eju. O'jekawēn ip ceweju—Jesus eju.

— “Wuywebe iõmõmap ġu wuymukērērēn—wuybinūn peat acā,” i kuy ece adeayū be – io'e ip. — Iba'arẽm ekawēn ocexe – io'e ip.

¹⁸⁻¹⁹ — Eyju dak eyetaybit ġu du wekawēn? io'e. — Adeayū-buxim wekawēn pa'arẽm tu eyxe? – Jesus o'e. — Eya'ōpicūgcūğ cuy epesop wa'ō kay. Eyxat õmõm eybinūn pe ġu—eydada be acā! Guyjom cẽmcẽm ġu to eywebewi – io'e. — Imēneju eyxat ġu eymukērērēn – io'e.

Jesus iboam i'e buje “Soat i'opi ġu wuywebe” iam imutaybin ojuy ip o'e.

²⁰ — Ixat ġu ijodiacat mukērērēn – io'e. — Ijodiacat ikērēat mujurūgrūğ soat em ikērēat

kay ġebum puye — io'e. ²¹ — Soat em ijodiat ġebum ikērēat kay. Imēnpuye soat em ikērēat kay jewağuydadam ip: aoyū kaykay dak ip, warara'acat pubut tujupa'um'um tak ip; warara'acat aokakam tak ip, ²² warara'acat tayxi kaykay dak ip; itabikuku dak ip warara'acat pubut kay; ikērēat mujurūğrūğ tak ip; napapa'uk tak ip; warara'acat muğuykuku ojuy dak ip; cekawēnkērē dak ip; itabutkarey dak ip; warara'acat awēğtatam tak ip; yobogān pin tak ip; yağuyba'arẽm tak ip — io'e Jesus. ²³ — Ijodiacat ikērēat mujurūğrūğ jexat o'om puye ġu—soat em ikērēat kay ġebum puye acā — Jesus o'e.
Imēn Jesus jewejuayū o'ğutaybitbin

²⁴ Ibocewi Jesus o'ju Tiro ka kay, iğo ka tēğatka kay dak. Oõm uk'a be jenuy ãm. Ibu'u osunuy warara'acat pe itaybit am Jesus omuy ijoce iam. Imēnpit cemunẽm pa'ore osunuy.

²⁵ Gebuje Jesus uk'a be omuy iam o'jeküyjo ayacat. Ixe ayacat it axik kuğ osunuy jewebe—ayacat'it'it. Je'it mu'adaap ojuy o'ju Jesus kay. O'jēğ'aecōğcōğ cewap. ²⁶ Grego a'õm kawēnwēn'ukat osunuy ayacat. Judeu ġu osunuy. Sirofenícia eipi bewiat osunuy.

— O'it axik kuğ — io'e. — Eğujẽm cuy cebewi — io'e Jesus pe.

²⁷ — Ap! — io'e. — Judeu ġu ën — io'e. — Koap puk õn webekitkit puywan—Judeuyū buywan. Guyjom acā Judeu'ūmayū osubuywan — io'e. — Cedağ ġu wuywebe webekitkit xat pum iñm ãm akurice be. Icẽm ġu du? — io'e Jesus ibuyxijom.

28 — Icēmān ēn e'em, Kariwa — ayacat o'e. — Imēnpit akuriceyū bekitkit pi nōmnōm acap wiwim mesa diotpe — io'e. — Ōn tak ewebe obuywacap wiwim akurice be ibi nōmnōm acap wiwiap puxim — io'e ayacat.

29 — Icēmān ēn e'em — io'e. — Imēnpuye juy ecepit eduk'a kay — io'e. — Axik kuy oğujẽm e'it pewi — io'e.

30 O'jepit je'it kay. Je'it o'tobuxik po'i jexexecap pe. Axik kuy o'jẽm cebewi. Xipat o'e.

31 Gebuje Jesus o'jẽm Tiro ka tēğatka bewi. Jepitpin pima o'kap Sidom ka dağ, 10 beatka dağ tak. O'ju iodi kay Galiléia eipi beati kay.

32 Gebuje ibureyū ya'ōpi'ūmat o'tujowat Jesus kay. Ya'ōpi'ūmat ya'ōbabī'ūm tak osunuy.

— Ebu juy esubumōğ ya'ōpi'ūmat pe imu'ada am — io'e ip Jesus pe.

33 Gebuje Jesus ya'ōpi'ūmat o'tujowat adeayū parakpewi. Jağepūğ ma o'tujowat. O'jewebumuy ya'ōpi'ūmat a'ōpi be. O'jexi. Jebidim ya'ōpi'ūmat kō o'sukōmucay. **34** Kabi kay jeapūnapūn pima, o'jepidowat.

— Efatá! — Jesus ja'ōm o'e cebe.

(Efatá “a'ōpi juy ja'ōpietok” iape). **35** Ya'ōpi'ūmat o'jea'ōpietok ḡebuje. O'jekōewut tak. Xipan o'e jekūyjojom. Xipan o'e kawēnwēn tak. Jesus o'jepit adeayū kay ya'ōpi'ūm tūlbit eju.

36 — Jesus ya'ōpi'ūmat a'ōpi o'ya'ōpimutok iap awēğ epeguwēn ğu warara'acayū be — io'e Jesus adeayū be.

Imēnpit big ma ip o'ğuwēnuwēn yawēğ.

37 Yawēğ coco'ukayū itabēğbēğ o'e ip ijom.

— Xipan acā xeku e'em — io'e ip jewewebe. — Ixe a'ōbi ya'ōpi'ūm tūibiyū jekūyjojom o'e ġasū bit. Ixe a'ōbi ya'ōkērē tūibiyū xipan kawēnwēn o'e ġasū bit — io'e ip.

8

¹ Guyjom ġuto adeayū oajēm Jesus kay. Ebapūg kabiabun ixeyū mutaybitbin osunuy Jesus. Īxat ip oi'ūm. Jesus jeweju etaybitbinayū o'tomuwā jewekay.

² — Wetabotaidabotbot iteyū kay — io'e. — Xepxep xet oweju ip jekukum. Gasū bit ixat'ūmğu ip o'e — io'e. ³ — Jeduk'a kay ip imuypit puje, e ḏağ ma kuka juk ip o'tao'ūm'ūm repibun — io'e. — Pūgpūg wūywī oajēmjēm — Jesus o'e jeweju etaybitbinayū be.

⁴ — Apēn iteyū xan acejat? Ka'ūmğu ijoce — io'e ip Jesus pe.

⁵ — Pebürū'a eyju pāo'a kuğ? — Jesus o'e.

— 7 be ma — io'e ip.

⁶ — Epabik cuy ipi ju — Jesus o'e adeayū be — jexat kuğ'ūmayū be o'e.

Gebuje Jesus ixan o'jat. 7 be o'yabu pāo'a.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Eyaūm ocexat'am pāo'a — Jesus o'e Deus pe.

Pāo'a o'yadakat. O'yamu'acoğ cīcā. Ya'ade jījā o'e.

— Juku. Epeyaūm cuy adeayū be — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

Yaūmūm o'e cebe ip ixeyū be yamu'ē'ē ām adeayū be. O'yamu'ē'ē ip cebe ip. ⁷ Axima kuğ o'e ip pūgpūg ma.

— Bay, ën xipat — io'e. — Axima eğüm ocewebe — Jesus o'e Deus pe.

— Judaku — io'e. — Epegüm cuy adeayü be — io'e jeweju etaybitbinayü be.

O'yamu'ë'ẽ ip adeayü be.

⁸ Gebuje soat ip o'jo'o'o adeayü. Ibegbeg o'e ip Jesus pão'a o'yamu'acoğ puye. Ceweju etaybitbinayü cepoyat o'jat ip. Axima epoyat o'jat ip, pão'a epoyat'a dak. ⁷ be o'yamunopapũn ip cepoyan yoba'a. ⁹ Ade jījā wuyjuyü o'jo'o'o. Ebadipdip mil o'jo'o'o.

Gebuje Jesus adeayü o'guypit ip tuk'a kay. ¹⁰ Ixe oõm kobe be jeweju etaybitbinayü eju. O'ju ip Dalmanuta eipi be.

¹¹ Fariseuyü o'ju Jesus kay. Jesus buyxijo ojuy ip o'ju.

— Ocewebe i'e ba'oreat cuy eğubapuk ocewebe — io'e ip. — Iboap co buje, acetabun ën Deus xewiat iap kay — io'e ip cebe.

¹² Imën o'e ip Jesus buyxijoap ojuy. Jesus ığuycūğ o'e jekay itabut am ibu'u ip puye.

— Ap! — io'e cebe ip. — Eyju e'em “Ocewebe i'e ba'oreat cuy eğubapuk ocewebe,” i — io'e. — Imënpit eybu'u eyetabut am okay. Imënpuye eywebe i'e ba'oreat oğubapuk ǵu eywebe — io'e.

¹³ Ibocewi Jesus Fariseuyü o'suiwat. Oõm kobe be. O'ju wînäbu jeweju etaybitbinayü eju. ¹⁴ Püg'a ma pão'a kuğ o'e ip kobe be. O'yağuyba'ñm ip wara'at'a dujowat am jexat'am. ¹⁵ Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Fariseuyü epão'a muyuhuhuaptõm kay ǵu juy epesop, Herodes ebekitkit epão'a muyuhuhuaptõm kay ǵu dak — Jesus o'e.

16 — Apēnpuye dak ixe kawēnwēn oceweju pāo'a muyuhuhuaptōm? — io'e ip jewewebe. — Imēn kawēnwēn oceweju pāo'a kuğ'üm puye wuyju — io'e ip.

17 Jesus itaybit o'e apēn ip o'jekawēn jewewebe iam. Imēnpit pāo'a muyuhuhuaptōm i'e buje, Fariseuyū emumutaybitbinap i'e ojuy osunuy.

— “Pāo'a kuğ ġu wuyju,” i'ümğu juy epe'e! — io'e. — Wekawēn pa'arēm tu eyxe? Eyetaybit ġu du? — io'e. **18** — Eyetaybit ġu eyetate ma'ğu. Jekūyjojom ġu eyju, eya'öpiehe ma'ğu — io'e. — Eyağuyba'üm wa'ǒbacaam ma pāo'a oyamu'acoğ iap kay — io'e. **19** — Pāo'a oyaüm 5000 beayū xat'am iap kay ġebum ġu du eyju? Pebürū'a yoba'a epeyamunopapünipün yaepoyan? — io'e cebe ip.

— 12 beat'a yoba'a — io'e ip.

20 — Gebum ġu du eyju 7 be pāo'a oyaüm 4000 beayū xat'am iap kay? — io'e. — Pebürū ico epeğunopapünipün yaepoyan? — io'e.

— 7 be ico — io'e ip.

21 — Eyetaybit ġu du ka'ümān ma iba'ore owebe iam? — io'e Jesus.

22 Jesus oajēm Betsaida ka be jeweju etaybitbinayū eju. Igo ka watwat agókatkat o'tujowat Jesus kay—itā'ümat.

— Ita'ümat cuy eğucay imu'ada am — io'e ip Jesus pe.

23 Gebuje Jesus ita'ümat o'subaixik. O'tujowat agóka bewi. Jebidi o'timōğ ita'ümat eta be. Jebu o'subumōğ cebe.

— Ijojom tu ën? — io'e.

24 Ita'ümat o'jeak.

— Aḡokatkayū jojom ñn — io'e. — Imēnpit away-dip co'i ip cūḡcūḡ oxe — io'e.

²⁵ Jesus jebu o'subumōḡ ma'guto ita be xipan ġu ijojom puye. Kabia o'e ijojom ġebuje bit. Xipan o'e ijojom.

²⁶ Gebuje Jesus ita'ūm tūbit o'ğuypit tuk'a kay.

— Ecepit tuy eduk'a be — io'e. — Eju ġu juy ikaboğatka kay — io'e.

²⁷ Gebuje Jesus o'ju jeweju etaybitbinayū eju. O'ju ip aḡoka kay ika'īcatka kay. Cesaréia eipi daḡ o'kap ip—Filipe eipi daḡ. E daḡ pima ip o'jekawēn ceweju ip.

— Abu xe'e ñn wuyjuyū xe? — Jesus o'e cebe ip.

²⁸ — “Teku waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em ip soat wuyjuyū — io'e ip. — “Teku João Batista—waram ġuto o'jetait'iat,” i pūḡpūḡpūḡ e'em — io'e ip. — “Teku Elias—waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em warara'acayū — io'e ip. — “Teku kuyjeat—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat—waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em warara'acayū — io'e ip.

²⁹ — Abu ñn eyxe bit? — io'e.

— Ėn Cristo—Deus emunaē ñn — Pedro o'e.

³⁰ — Omuwēn ġu juy epe'e — io'e Jesus. — Adeayū be: “Teku Deus emunaē,” i ġu juy epe'e cebe ip — io'e.

³¹ Jesus jaokaap o'ğuwēn jeweju etaybitbinayū be.

— Soat waḡo ñn — io'e. — Ipiatpi'ajom cīcā ñn — io'e. — Judeuyū kukukayū okay'ūm cīcā je'e, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, Judeuyū epaīyū kukukayū dak — io'e. — Oaokaat ip. Xepxep xet kap puje waram ocetait — io'e Jesus.

³² Cekawēnbapuk cīcā o'e cebe ip.

Gebuje Pedro Jesus o'tujowat warara'acayū xewi.

— “Oaokaat ip,” i'lūmgu juy ece! — io'e Jesus pe.

³³ Jesus o'jekorepēn. Warara'acayū jojom pima, jeweju etaybitbinayū jojom pima dak, Pedro o'gukorēm.

— Mūg ece! — io'e. — Satanás ekawēn puxim ēn kawēnwēn. Satanás tak ibu'u owebe we'ū ām adeayū beam! Deus aģuy dağ ġu ēn jawağuyğuy—Satanás aģuy dağ acā — io'e.

³⁴ Gebuje Jesus adeayū o'tomuwā jewekay, jeweju etaybitbinayū dak. O'jekawēn ceweju ip.

— Oweju jeku pin pima, eywekay ma eyağuyba'ūm cuy; eybu'um ġu dak cuy je'ū ām owebeam; wa'ō dağ tak cuy epiku — io'e. ³⁵ — Eybu'u je'ū ām owebeam pima, epe'ū'ū. Owebeam ey'ū buje bit, soat em eyetait epesop kabi be eye'ūap tomukadi, kawēn idipat muwēn ām eye'ū buje dak — io'e. ³⁶ — Ajo-kuğ tak epesop soat tarekrek kuğ ipi dağat kuğ, eybiōğbuķ ipiatpi'ajojoap pe imēnpit? Ka'ūma kuğ ma! — io'e.

³⁷ — Tei'lūmgu soat em Deus xe wuydopapteim.

³⁸ Gasūacat ikērēat mujurūğrūğ. Deus kay jetabucap o'jepere ip. Okay'ūm cīcā ip. Wa'ō kay ġu dak. Soat waǵo ñon. “Jesus ebekitkiyū ġu oceju bit,” i'e'em ip. Wepit puje ñon tak “Webekitkiyū ġu eyju,” i oce'e cebe ip. Ocepit ma. Idip cīcā je'e wepicap. Deus ekawēn tojotjot'ukayū eju ocepit—idip cīcāayū eju — io'e.

9

¹ — Deus soat kukukan pima ka'ūma ma ixe jo'ian je'e ya'ōbacaan. Ixe xe ma epesop ixe soat kukukan

pima. Ijo'ũm puje epe'ũ'ũ ũgu pǖgpǖg ey'in – io'e Jesus.

² 5 xet kap puje Jesus Pedro o'tujowat jeweju, João dak, Tiago dak. O'ju ip co'a kay—yaumat'a kay. Oajẽm ip. O'jeu ip.

Gebuje Jesus o'jewemuwarurun itabun ip.

³ Cesay isopsep cīcā o'e. Irut cīcā o'e. Iba'ore wuywebe say murun am cesay rucap co'iam.

⁴ Gebuje aypapayũ'ũm'ũm o'jebapuk iboce. Kabi kadiwi o'jebapuk ip. Moisés o'jebapuk, Elias dak.

⁵ Kawēnwēn osodop ip Jesus eju. Pedro o'jekawēn Jesus eju.

— Ocemutaybitbin'ukat, xipat wuyju ijoceam — io'e Pedro. — Ebapǖg xijap cuy ocejomȭg—pǖg edopam, wara'at Moisés dopam, wara'at Elias dopam — io'e.

⁶ Itaybit ũgu o'e jede am jeparara pibun. Pedro bureyũ dak iparara ip o'e. ⁷ Kabikerereat o'jebapuk. O'guba'arẽm ip Jesusyũ.

Gebuje Deus o'jekawēn kabikerereat pewi.

— Teku okpot — io'e. — Ikukpin cīcā oxe. Eya'õpicū̄gcū̄g cuy epesop ya'õ kay — io'e.

⁸ Ceweju etaybitbinayũ jeakāg pima, xepxepayũ o'jeu ma'guto—kabi kadiwi oajẽm'iayũ. Wara'acat ũgu o'jojojo ip—Jesus acã.

⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayũ eju. Co'a dağwi kopkom pima o'jekawēn ceweju ip.

— Gasũ ũgu juy epejojojoiap epēguwēn adeayũ be — io'e. — Soat wāgo õn — io'e. — We'ũ buje waram ocetait. Waram wetait puje acã juy epēguwēn epejojojoiap — io'e.

10 Imēneju kūyjobit osodop ip Jesus a'õ kay. O'jojojoiap o'guwēn ġu ip warara'acat pe. Imēnpit jeweweju ma ip o'jekawēn.

— Apēnpuye ixe o'e "Waram ġuto ocetait," i? — io'e ip jewewebe ma.

11 — Apēnpuye Moisés ekawēn ocemutaybitbin'ukayū e'em "Elias koam omuyku," i? — io'e ip Jesus pe.

12 — Icēmān õn e'em eywebe — Jesus o'e. — Elias co'iat koam omuyku adeayū muisun ām. Adeayū ağuymuwarurun je'e itabut am ip Deus kay — io'e. — Kuyje omuwēğaptup ip o'tupmubararak. Imēn e'em ibodup:

Ite ipiat supi'ajo jījā, i. Warēmtağ ma ip ixe jukuk, i. Itakoma jījā je'e ip cekay, i'e'em ibodup — io'e Jesus.

13 — Icēmān õn e'em eywebe. Elias co'iat kuy oajēm. Warēmtağ ma ip o'jukuk. Ikērēm cīcā ip o'jukuk — io'e Jesus. — O'gudadaibotbon cīcā ip. Kuyjeatup ekawēn tağ ikērēm ip o'jukuk — io'e.

14 Warara'acayū kay, jeweju etaybitbinayū kay yajēm puje, ade jījā wuyjuyū o'jojojo yakokoreren ip. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū Jesus eju etaybitbinayū a'õxikxiğ o'e ya'õberen.

15 Jesus co buje adeayū itabēğbēğ o'e ip ijojom. O'jedau ip cekay—Jesus kay.

— Ajēm tu? — io'e ip Jesus pe.

16 — Oajēm — io'e Jesus. — Apēnpuye eyju oweju etaybitbinayū a'õxikxiğ? — io'e.

17 — Ocemutaybitbin'ukat, axik opop okpot pe — io'e pūğ. — Ixe axik okpot a'õmu'ũmu'ũm, ya'õpimu'ũmu'ũm tak. **18** Axik pe ixe bu buje, okpot tuy'at'an. Ibidopabok cēmcēm ibi bewi

dak, jenūyekūnūykūnūy dak, ibaca'ūm e'em tak – io'e cebay. — Imēnpuye okpot otojot ekay. Ajēm awap “Axik cuy epeğujēm okpot pewi,” i juk oce eweju etaybitbinayū be. Imēnpit iba'ore o'e cebe ip imujēm ãm – io'e Jesus pe.

19 — Eyetabut ġu Deus kay – io'e adeayū be. — Puğūn oğuy eyxe? Ade koato eyxe oğuy bima dak, kuka eyetabut'ūm ma epesop okay – io'e. — Yaypan'isuat cuy epetojot okay – io'e Jesus cebe ip.

20 Imēnpuye yaypan'isuat o'tujowat ip.

Jesus co buje, axik yaypan'isuat o'ğukutukutu jījā. Ipi ju o'at. O'jejorojoro dak ipi ju. Ibidopabok o'jēm ibi bewi.

21 — Puju ku ite ekpot o'e imēn? – io'e Jesus cebay be.

22 — Bekin pin ma – io'e. — Ade em imuy'at'an daxa be. Imu'akōmkōm idibi be imuy'ūap ojuy. Etabotaidabotbon cuy eğuy ocekay – io'e. — Ocebuywan cuy ece ewebe i'e but pima – io'e.

23 — “I'e but ewebe bima,” i'ūmğu juy ece! Okay etabut pima etaybit ece'e soat i'e but owebe iam – io'e Jesus.

24 — Wetabut cīcā ġu – io'e cebay. — Wetabutsū ma. Obuywan cuy ece wetabut cīcā am – io'e ya'ōberen ġebuje bit.

25 Adeayū o'jedau cekay ijo am. Ixeyū jo buje, Jesus axik o'ğukorēm.

— Ejēm cuy cebewi – io'e wuyjuyū a'ōmu'ūmu'ūm'ukat pe, ya'ōpimu'ūmu'ūm'ukat pe. — Waram pit eōm ġu juy cebe – io'e.

26 Gebuje axik o'jewāwāwā ya'ōberen. Ixe dak yaypan'isuat o'gukutukutu jījā. O'jēm cebewi. Yaypan'isuat ce'ūat puxim o'e. Imēnpuye:

— Oe'ū teku — io'e adeayū.

Tūybe ce'ū iān o'e ip.

27 Imēnpit Jesus yaypan'isuat o'subaixik. O'gu'ağobucēğ. Yaypan'isuat o'āy. Xipat o'e.

28 Ukā be Jesus ūm puje, ceweju etaybitbinayū o'jekawēn ceweju.

— Apēnpuye ocewebe axik mujēm pa'ore o'e? — io'e ip.

29 — Soat em ma Deus eju kawēnwēn'uk'ūm pima, iba'ore wuywebe ite buximat mujēm ām — Jesus o'e.

30-31 Jesus waram guto je'ūap o'guwēn je'ūm awap. Jesus Galiléia eipi dağ oeku jeweju etaybitbinayū eju. Imutaybin ojuy ip oeku. Imēnpuye ibu'u o'e warara'acayū be itaybit am poce omuy iam.

— Soat waǵo òn — io'e. — Oūm ip okay itakomaayū be — io'e Jesus. — Oaokam ip. Xepxep xet kap puje bit, waram ocetait — io'e Jesus.

32 Imēn imutaybin ojuy o'e. Imēnpit pēğape ite o'e iam itaybit gu o'e ip. Ade em cuk adi o'e'e cebe: — Ekawēn pa'arēm ocexe — i. Imēnpuye ibisüsün o'e ip “Pēğape ēn e'em” i'e am cebe.

33-34 Ibocewi Jesus o'ju Cafarnaum ka be jeweju etaybitbinayū eju.

E dağ pima jewa'ōxikxiğ ip.

— Òn ma warara'acat podi ma wa'ōbuyxiat! — io'e ip soat.

Oexexe ip Cafarnaum ka be.

Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip. Ukā be bima o'jekawēn ceweju ip.

— Apēn cuk epe'e eyewewebe e dağ pima? — io'e.

O'jede ġu ip, e dağ pima “Ön ma warara'acat podi ma wa'ōbuyxiat,” i juk o'e ip puye. O'jewemusūsūn ip jede am.

35 Jesus oabik.

— Eya'ōpicūgcūğ cuy — io'e. — Yobogān pin pima, yopican cuy epesop. Soat puywatwan tak cuy epesop — io'e Jesus.

36 Ixe dak bekicat o'subuixik. O'tujuajēm cepidase ip. O'yakobot. O'jekawēn ma'ğuto jeweju etaybitbinayū eju.

37 — Bekitkit xipan cuy epejukuk, eyju webekitkit puye — io'e. — Xipan bekitkit kuğ pima, xipan okuğ tak epesop. Xipan okuğ pima, xipan omudocat kuğ tak epesop — io'e Jesus.

38 Gebuje João o'jekawēn Jesus eju.

— Kariwa — io'e. — Ağokatkat cuk ocejojojo — io'e. — Ibiögħbuk kērēat mujēmujēm o'e ijodiacyū bewi “Jesus a'obi òn jemujēm,” i'e'em — io'e. — “Imēnmēn ġu bit,” i juk oce cebe, ixe wuyweju jekuku'uk'üm puye — io'e.

39 Imēnpit Jesus o'jede:

— “Imēnmēn ġu bit,” i'ümğu juy epe'e cebe — io'e. — Wa'obi wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ pima, dao ġu kuka omuy — io'e. **40** — Wuykay itakoma'ümat wuykadiat — io'e. **41** — Icēmān òn e'em eywebe. Wara'acat idibi tiüm eywebe tikõn ām eyju Cristo ebekitkit puye. Deus tak xipacat je'ğüm cebe — io'e.

42 — Bekicat mubu'un puje okay itabut am, ikērēat mujurūğrūğ eyju, okay itabucat mubu'un puje. Imubu'un puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat eykay. Imēn ey'e awap, xipat kuka juk o'e wita'a yaboğat'a mukirik am eyağobu eju idibi be eymuakōm. Imubu'un'üm piām Deus kuka juk ipiat o'supi'ajoat ġu eywebe — io'e. **43** — Eybum ikērēat mujurūğrūğ pima, epeyewe budakat cuy — io'e. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be pūğpu bima dak. Xipat ġu kuka o'e eyōm ām ipiat'ajojoap pe xepxe-pu ma—daxa epirēm'ümap pe — io'e. **44** — (Iboce iohe ġu—soat em ma ierep. Daxa dak jepirēmrēm ġu). **45** Ikērēat mujurūğ ām soat em eyju buje, epeyewe idakat cuy — io'e cebe. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be eyeicuğ tak. Xipat ġu kuka o'e eywebe eyxik am ipiat'ajojoap pe xepxep im ma — io'e. **46** — (Iboce iohe ġu—soat em ierep. Daxa dak jepirēmrēm ġu). **47** Eyetam ikērēat mujurūğrūğ pima, epeyeweta'uk cuy! — io'e. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be pūğ etam tak—soat ma Deus a'ō kay iap pe. Xipat ġu kuka o'e eywebe eyxik am daxabog pe xepxep eta bima — io'e. **48** — (Iboce iohe ġu—soat em ierep. Daxa dak jepirēmrēm ġu. Iboceayū soat em ipiatpi'ajojom e'em) — io'e Jesus.

49 — Wuyju puybit muyunuyun iğēmap puxim. Imēnpuxim Deus tak ipiat pi'ajoan wuywebe, wuywebe ikērēat mujurūğap puxixim — io'e. **50** — Kawta tayu bima, xipat cīcā. Tayu'üm pima bit, xipat ġu. Apēğām tak takuğ kuka acesop? Taxik am acā. Kawta tayuat pit xipat. Xipan cuy epeyewekuk eyju dak — io'e.

10

¹ Jesus oajẽm Judéia eipi kay. Jordāodi wĩnãbu oajẽm.

Gebuje ade jĩjā wuyjuyū o'je'awero ma'guto Jesus kay. Adeayū mutaybitbin'uk osunuy iap puxim imutaybitbin ma'guto o'e waram.

² Fariseuyū oajẽm. O'jekawẽn ip ceweju ya'õmukorẽm ojuy.

— Wuyawẽwẽap ekawẽn tağ tu wuytayxi epereperem? — io'e ip Jesus pe.

³ — Apẽn wuy'ajore Moisés o'e kuyje? — io'e.

⁴ — “Eytayxi epere ojuy bima otayxim ġu ece ġasū bit iaptup cuy epetupmubararak cekay,” i juk o'e Moisés — io'e ip. — “Epetupūm cebe eytayxi be. Tup ūm puje, xipat eytayxi epere am,” i juk o'e Moisés — io'e ip Jesus pe. — Itayxi epereap cūğ ma osunuy Moisés xe. Pãm exe? — io'e ip cebe ya'õmuwarurunap ojuy.

⁵ — Moisés imẽn o'e eybu'u jĩjā ya'õ dag jekum puye — io'e Jesus. ⁶ — Kuyje bit imẽn ġu o'e. Kuyje Deus soat o'ğugē — io'e. — Aġokatkat o'ğugē, ayacat tak. Ixeyū o'ğugē xepxem ma jekuku am.

⁷⁻⁸ Imẽnpuye jetayxi bu buje, aġokatkat cẽmcẽm jebay duk'a bewi. Jetayxi eju cucum. Jektop pu buje ayacat tak cẽmcẽm jexi duk'a bewi. Jektop eju cucum. Xepxep ma ip. Imẽnpit pūğat puxim ip o'e jewekuğ soat em jeweweju ip cucum puye. ⁹ Deus xe ip pūğ ma. Imẽnpuye eytayxi juy epeyepere ġu — io'e Jesus.

¹⁰ Guyjom uk'a be oõm ma'guto Jesus, ceweju etaybitbinayū dak.

— Ekawẽnpa'arẽm ocexe — io'e ip Jesus pe. — Ocetayxi epeream cuy ocemutaybin — io'e ip cebe.

11 — Añokatkat jetayxi epere buje wara'at pu am jetayxim, ikërëän e'em koapat pe—jetayxi be — io'e. **12** — Imënpuxim ayacat jektop epere buje wara'at pu am jektom, ikërëän e'em koapat pe jektop pe — io'e cebe ip.

13 Iboceayü je'iyü o'tujowat ip Jesus kay Deus cuy xipan jeykuk i'e am.

— Bekitkit gü juy epetujowat Jesus kay — io'e ceweju etaybitbinayü bit cebe ip.

14 Jesus itakoma o'e jeweju etaybitbinayü kay bekitkit tujowat ojuyacat o'ğukorëmrëm ip puye.

— “Bekitkit gü juy epetujowat Jesus kay,” i'ümgü juy epe'e — io'e cebe ip. — Äg jeedot ip okay — io'e. — Ixeyü buximayü jeeõm kabi be soat Deus a'õ kay kûyjobit pima. Jeeõm ip ibu'u'üm puye ip Deus pe jekukan — io'e. **15** — Icëmän õn e'em eywebe. Bekitkit ibu'u gü Deus pe jekuk an. Deus pe eykuk an eybu'u bima, Deus xe gü epesop soat Deus a'õ kay kûyjobit pima — io'e.

16 Bekicat o'yakobot. O'jekawën Deus eju.

— Bay, xipan cuy iteyü bekitkiyü ejukuk — io'e.

17 Ibubut adeat o'ju Jesus kay. Jesus cu ojuy bima añokatkat daudaum oajëm cekay—yaypan'isuat. O'jëg'aecôğcôğ cewap, Jesus ya'õbuyxi cexe buye.

— Kariwa, — io'e. — Ën xipat cïcä. Soat em Deus xe onuy pin wetait. Apëntak oce soat em cexe onuy ãm? — io'e Jesus pe.

18 — Apënpuye ën e'em owebe “Xipat cïcä ën,” i? — io'e. — Ka'ümgü xipacat—Deus acä — io'e. **19** — Kuy etaybit apën Moisés o'e wuye'ajojoyü'üm'üm pe iam — io'e. — Imën o'e: warara'acat epeyaoka gü

juy, i; wara'acat tayxi kay ġu juy, i dak; eybukuruğ ġu juy epesop, i dak; napa ġu juy epe'e, i dak; warara'acat epeğüguykukuku ġu juy, i dak; xipan cuy eyebay epejukuk, eyxi dak, i dak. Imēn Moisés o'e kuyje. Kuy etaybit ijom soan – io'e Jesus.

20 — Kariwa, soat ijop ekawēn tağ ojekukuku bekin pin ma – io'e.

21 Jesus xe ibubut adeat ikukpin cīcā o'e.

— Wara'an puk ece ġu – io'e. — Eju – io'e ibubut adeat pe. — Soat ebubut cuy eteida. Ibo juy dinheiro tei'ūma eğüm tadaybocayū be – io'e. — Imēn e'e buje, ade je'e ebubut kabi be – io'e. — Imēn e'e buje juy ejot oweju – io'e Jesus.

22 Cekawēn co buje iğuycūğ cīcā o'e. Itakoma dak o'e. Iğuycūğ ma o'jēm Jesus xewi ibubut ade jījā buye. Tacup o'e jebubun. O'ju ġu Jesus eju.

23 Imēnpuye Jesus jakokoreren o'jeak adeayū kay. Ixe dak o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Iba'ore jījā ibubut adeat õm ām kabi be – io'e. — Ibu'u jījā ip Deus a'õ kay am, itabut cīcā ip jebubut kay buye – io'e.

24 Ceweju etaybitbinayū itabēğbēğ o'e ip ijojom cekawēn co buje.

Imēnpuye Jesus o'jekawēn ma'ğuto ceweju ip.

— Tapupuyū, iba'ore jījā ijodiacat õm ām kabi be. Ibu'u ip Deus a'õ kay am – io'e. **25** — Camelō ikap pa'ore awi daobi'atok tağ. Imēnpit ibodi ma iba'ore ibubut adeat õm ām kabi be – io'e.

26 Jewağymuğēğem o'e ip.

— Abu be dak jewedaxijo but? – io'e ip.

27 Gebuje Jesus o'jeak cekay ip.

— Wuywedaxijo ba'ore soat em Deus xe wuydop am — io'e cebe ip. — Deus pe bit wuydaxijo but. Soat i'e but Deus pe — io'e Jesus.

28 — Kariwa! Kuy soat ocesuiwat eweju jeku am — io'e Pedro.

29-30 — Icēmān ñon e'em eywebe — io'e Jesus. — Eyu okay jījā. Eyu kawēn idipat muwēn pin cīcā soat kaka watwat pe. Imuwēğap ojuy eybubut epere buje, ade epejat wara'at eybubun. Eyduk'a epere buje, ya'ade epeyabu eyduk'am—100 beat'a. Ewyago epere buje, “owago” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Ekyitpit epere buje, “okitpit” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eyxí epere buje “oxi” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eyebay epere buje “webay” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eyebekitkit epere buje, “webekitkit” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Ekyat epere buje ade epejat eykan—100 be. Warara'acayū je'e itakoma eykay. Ipiat supi'ajoat ip eywebe. Guyjom pit Deus xe epesop kabi be. Soat em epesop cexe eye-tabēğ — io'e. **31** — Ade ya'obuyxiayū'in yopicayūm jeedop ip. Ade yopicayū'in ya'obuyxiayūm jeedop ip — io'e Jesus.

32 Waram Jesus je'ūmap o'guwēn. Jeweju etaybitbinayū eju cum o'e e dağ Jerusalém ka kay. Jesus o'ju koap. Gasū ixeyū o'ju tomuju. Yağuybabı'ūm'ūm ip osodop. Iparara osodop ip warara'acayū ixeyū nomujuayū. Jesus 12 beayū o'tomuwā jewekay.

33 — Eya'opicūğcūğ cuy epesop! — io'e cebe ip. — Jerusalém ka kay cum wuyju. Soat wağo ñon. Oūm ip okay itakomaayū be, paÿū kukukayū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak.

“Ikērēat kuğ ën Deus xe, ocexe dak,” i je'e ip owebe – io'e. – “Eje'ū juy,” i je'e ip owebe – io'e. – Judeu'ūmayū be oũm ip – io'e. ³⁴ – Owayway-way jījā je'e ip. Jetakomaap pibun ip omuxi. Omupokupok ip. Gebuje oaoka ip – io'e. – Xepxep xet kap puje bit, waram ğuto ocetait – io'e Jesus.

³⁵ Gebuje Tiago oajẽm Jesus kay, João dak. Zebedeu ipotpoyū osodop ip.

– Kariwa – io'e ip. – Ocemuojuyjuy eğüm ocewebe – io'e ip.

³⁶ – Ajo ojuyjuy eyju oxewi? – io'e Jesus.

³⁷ – Soat kūyjobit a'õkay bima ãğ ocabik exe ixeyū kuk am eweju—pūğ oce'in eba'at kadi, wara'at eba'ūğat kadi – io'e ip. – Soat kūyjobit a'õ kay iap idip cīcā je'e – io'e ip.

³⁸ – Ap! – io'e. – Eyetaybit pun'ūma eyju iboap ojuyjuy oxewi. Apẽn osupi'ajo iap puxim tu eyju dak epesupi'ajo? – io'e.

³⁹ – Hm hm – io'e ip. – Oceju dak ipiat ocesupi'ajo ebuxim ma.

– Imẽn ma – io'e. – Ipiatpi'ajojom pima bit, “Ipiat esupi'ajoat ğu juy ocewebe,” i du epe'e? – io'e Jesus.

– Ap! “Ipiatpi'ajoat ğu juy ocewebe,” i'ūmğu oce'e! – io'e ip.

⁴⁰ – Ha'a – io'e Jesus. – Obuxim ma eyju dak ipiat epesupi'ajo – io'e. – Õn ğu bit e'em: “Abik cuy oba'at kadi oba'ūğat kadi,” i. Webay imẽn i'e but. Ixe ma oweju adeayū kukayū nuy ãm o'gxipan. Ixe ma je'e abuyū jabik iboce iap – io'e Jesus.

41 Xepxepayū ekawēn co buje, warara'acayū ceweju etaybitbinayū itakoma o'e ip cekay ip—Tiago kay, Joāo kay dak. **42** Imēnpuye: — Epesot cuy okay — io'e Jesus cebe ip.

— Eyetaybit Judeu'ūmayū kukukayū soat em ya'ōpuruğ jebekitkiyū müjum iam — io'e cebe ip. — Ikukukayū soat em e'em “Oca'ōbuyxi jījā,” i. Biğ ma ip jebekitkiyū mukapikpiğ,” io'e. **43** — Eyu bit—imēn ğu juy epeyewekuk. Kariwaboğ pin pima, warara'acat puywatwan cuy epesop! — io'e. **44** — Ya'ōbuyxian pin pima, tei'ūma epeyekapik cuy warara'acat peam — io'e Jesus. **45** — Imēntak soat wa gó ñon. Warara'acat pe obuywat am ğu ojot ijodi. Warara'acat puywatwat'ukan ojot. Adeayū daxijo am ma ojot. Soat em itabēğ jeedop ip kabi be, oje'ū buye — io'e.

46 Ibocewi Jesus oajēm Jericó ka be jeweju etaybitbinayū eju. O'jēm ip Jericó ka bewi wuyjuyūxirixiri eju.

Gebuje Jesus oajēm ita'ūmat kay. Ita'ūmat xik'i osunuy e bitakobe. Ibutet Bartimeu i osunuy. Timeu ipot osunuy. Kapkamayū xewi dinheiro ojuyjuy'uk osunuy ita'ūm puye.

47 — Jesus Nazareno omuyku — io'e ip kapka-mayū Bartimeu be.

Iboap co buje, ita'ūmat o'jewāwā Jesus kay. O'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus! Ėn Davi'ūm naxeğebit — io'e — wuye'ajojoyū'ūm'ūm kukukat naxeğebit — io'e. — Etabotaidotbon cuy eğuy okay! — i o'jewāwā ya'ōberen.

48 Imēnpuye adeayū ita'ūmat o'ğukorēm.

— Ecemūg! — io'e ip. — Ecewāwā ġu juy! — io'e adeayū Bartimeu be.

Imēnpit biğ ma o'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus! Davi'üm naxeğebit! Etabotaidabotbon cuy eğuy okay — io'e.

⁴⁹ Ibocewi Jesus o'jecū e bidase.

— Ita'ümat cuy etomuwā — io'e Jesus adeayū be. Ita'ümat o'tomuwā ip.

— Epararam ġu eğuy! — io'e ip cebe. — E'āy. Jesus enomuwāwām — io'e ip ita'ümat pe.

⁵⁰ Bartimeu jeekabek o'joxik ġebuje jecokcok pibun. Dao ma o'āy. Jesus kay o'jedau.

⁵¹ — Ajo-kay ēn oxewi? — io'e Jesus ita'ümat pe.

— Ocemutaybitbin'ukat, wecoat pin oce! — io'e ita'ümat.

Gebuje Jesus o'jekawēn ita'ümat eju.

⁵² — Ecepit cuy eduk'a kay — io'e. — Kuy ece'ada okay etabut puye — io'e Jesus.

Ita'üm tūbit o'jecoan ġebuje bit. Dao ma o'e ijojom. Xipan o'jojojo. Ixe dak o'ju Jesus eju e daḡ.

11

¹ Jesusyū oajēm Jerusalém ka be. Jerusalém ka tēğ pima ip oajēm Betfagé ka tēğ Betânia ka tēğ tak, Oliveira dip'a tēğ tak. Jesus xepxep jeweju etaybitbinayū o'ğuju ikabogatka be—Jerusalém ka be.

² — Epeju juy ağoka kay—wuywapatka kay — io'e cebe ip. — Eyajēm'isu ma jumento epetobuxik—yaypan'isuat, ikirikat, yakpi jeje ibit'ümat. Epeğuwекap cuy — io'e. — Epetojot cuy okay — io'e cebe ip. ³ — “Apēnpuye eyju jumento dujowan?” i'e buje eywebe ijoceat, “Ocekariwa buk cekay

darem ma,” i juy epe'e cebe. “Gaxīn ma waram ocetujupit eykay,” i juy epe'e cebe – io'e Jesus.

⁴ O'ju ip. Oajēm ip jumento kay. Jumento o'tobuxik ip—yaypan'isuat. Uk'a ukpibubu be o'tobuxik ip. Ikirik xintabi be o'tobuxik ip. O'guwekap ip.

⁵ — Apēnpuye eyju jumento dujowan? — io'e iboceayū cebe ip.

⁶ — Ocekariwa buk cekay darem ma – io'e ip. — Gaxīn ma waram ocetujupit eykay – io'e xepxepayū cebe ip.

— Ha'a. Epetujowat – io'e iboceayū xepxepayū be.

⁷ Jumento o'tujowat ip Jesus kay. Jeekabek ip o'jomōg jumento uksabi jeje. Jesus oabik iekabek ceje jumento uksabi jeje. ⁸ Adeayū jeekabek o'gupayapaya ip Jesus ajēmap tağ e dağ. Warara'acayū uktup o'tuptakat koğünpi dağatup. O'tupmōgmōg ip e dağ.

— Wuyekabek ajomōg cuy e dağ – io'e ip. — Ya'ōbuyxiat omuyku! Uktup atupmōg ixe dobede am – io'e ip jewewebe.

⁹ Jesus wap iju'ibiyū o'jewāwā ya'ōberen icokcok cīcā buye, tomujuayū dak.

— Deus xipat cīcā! – io'e ip. — Teku omuyku Deus a'ōbi! – io'e ip ya'ōberen. — Deus a'ōbacaap kuğ teku! Teku xipat cīcā – io'e ip. ¹⁰ — Teku ijodiacat kukukan jeenuy apēn cuk adi Davi wuy'ajoreyū kukukan osunuy iap puxim. Deus ya'ōbuyxi jījā. Idip cīcā! – io'e ip Jesus mucokcokcoğ.

¹¹ Gebuje Jesus oajēm Jerusalém ka be. Oōm Deus eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be. O'jeak

soat kay—uk'a beat kay. O'ju jeweju etaybitbinayū eju, Betânia ka be jexet am. O'ju ip katpuje jījā buye. Xet. O'xet ip Betânia ka be.

¹² Kuyaje Jesusyū o'jēm Betânia ka bewi. Cucum pima Jesus ire o'e. ¹³ Wūy wi figueira'ip o'yopcoco—yoptuptepat'ip. Yajom o'ju ya'a'e paxiam. Yop xe yajēm puje o'yadobuxik ġu. Tup acā o'tuptobuxik ya'a'e ġu buk puye.

¹⁴ Gasū bit a'a'e ġu ecesūy wuyjuyū be ya'oap puxim! — io'e Jesus yop pe.

Ceweju etaybitbinayū iboap o'ya'ijojo ip.

¹⁵ Gebuje Jesusyū oajēm ma'ġuto Jerusalém ka be. Oōm ip Deus eju kawēnwenap'a be—yabogat'a be. Itakoma o'e wuyjuyū muğuykukuku'ukayū kay—uk'a eaki korerenayū kay. Puca deidada'ukayū o'ġujēm uk'a bewi, puca bubu'ukayū dak. Wūn'i. Jesus dinheiro mutrokakan'ukayū emesa o'ġuy'at. Wūn'i. Pukaso deidada'ukayū abikbikap tak o'ġuy'at jetakoma pibun.

¹⁶ — Gasū bit cuy eybubut epetujukap ġu Deus eju kawēnwenap'a dağ—yabogat'a dağ — io'e ya'ōpuruğ cebe ip.

¹⁷ Uk'a beayū mutaybitbin o'e.

— Imēn e'em Deus kawēntup:

Oduk'a soat ka dağwiacat oweju kawēnwenap'am je'e, i'e'em Deus ekawēntup. Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e Jesus. — Eyju bit oduk'a be ajēmjēmayū muğuykukukum dinheiro bu am. Imēn oduk'a epeyamuwexat ibukurukat dopdopap'am — io'e.

¹⁸ Jesus ekawēn o'ya'ijojo pañū kukukayū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Itakoma

jījā o'e ip cekay. “Apēntak Jesus aceyaoka?” iap kay ip o'jewağuy. Adeayū bit “Jesus itaybit cīcā Deus ekawēn ocemutaybit am” i'e'e'uk osodop ip. Imēnpuye paŷū kukukayū iparara o'e ip Jesus aokaap puxim.

— Apēn tak iba'arēm ma Jesus aceyaoka? — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Katpuje Jesusyū o'jēm ikaboğatka bewi. O'jepit ip Betânia ka be jexet am. Xet. O'xet ip.

²⁰ Kabilia'isu ma o'kop ip. O'jēm ip ma'ğuto. O'kap ip figueira'ip tēğ ma. O'yopkaraw ğasū bit tābu dağwi. ²¹ Pedro ȝebum o'e “Gasū bit a'a'e ȝu ecesū” io'e iap kay.

— Ocemutaybitbin'ukat, ak'i ece! — io'e Pedro.

— Eyopmukorēmiat'ip o'yopkaraw—figueira'ip — io'e.

²² — Eyetabun cuy epesop Deus kay! — io'e Jesus.

²³ — Deus kay eyetabut pima, “Wede ece ijocewi” i'e but eywebe co'a be, “Idixidi be juy aakōm” i dak — io'e. — Eyetabut pima, Deus co'a yamuakōm idixidi be — io'e. — “Yaakōm paxi?” i ey'e'üm pima, yamuakōm tak — io'e. ²⁴ — Deus xewi ioju yuje, eyetabun cuy epesop “Ite ma Deus je'gūm owebe” iap kay. Eyetabut pima, epejat ma — io'e.

²⁵ — Deus eju kawēnwēn pima, eyağuyba'üm cuy epesop apēn cuk adi wara'acat pe ikērēm eykuk iap kay. Eyağuyba'üm puje, eyebay dak kabi beat yağuyba'üm apēn cuk adi ikērēat epeğugē iap kay. Ikērēat ju'uk eywebewi — io'e Jesus. ²⁶ — Apēn cuk adi warara'acat pe ikērēm eykuk iap kay eyağuyba'üm'üm pima bit, Deus tak yağuyba'üm ȝu apēn cuk adi ikērēat epeğugēğē iap kay — io'e Jesus.

27 Oajẽm ma'guto ip Jerusalém ka be. Deus eju kawẽnwẽnap'a ekorara be xixixig pima paŷu kukukayu o'ju Jesusyū kay, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayu dak, Judeuyu kukukayu dak.

28-30 — Abu-a'õbi ija'a beacat egyptem? — io'e ip Jesus pe. — Abu dak "Egyptem cuy," i juk o'e ewebe? — io'e ip cebe.

— Abu-a'õbi João Batista'um ijoceacat mubatisasan'uk osunuy? — io'e Jesus. — Deus a'õbi du? Ijodiat a'õbi ũgu xe'e? — io'e cebe ip. — Eywebe iboap muwẽn puje, õn tak abu-a'õbi õn jekukum iap oguwẽn eywebe — io'e Jesus.

31 Iboap co buje o'jekawẽn cīcā ip jeweweju.

— Apẽn kuka ace cebe? — io'e ip jewewebe. — "Deus a'õbi" i wuy'e buje, "Apẽnpuye dak eyetabut ũgu epesop cekay?" i kuka o'e Jesus wuywebe — io'e ip jewewebe. **32** — "Ijodiat a'õbi," i wuy'e buje bit, adeayu kuka itakoma jijã o'e wuykay — io'e ip. — Soat ip itabut João Batista'um Deus a'õbi oekuku iap kay — io'e ip jewewebe.

33 Imẽnpuye:

— Ocetaybit ũgu — io'e ip Jesus pe.
— Ka — io'e. — Abu-a'õbi João Batista oekuku iap epeguwẽn ũgu owebe. Õn tak abu-a'õbi õn jekukum iap oguwẽn ũgu eywebe — io'e.

12

1 Guyjom Jesus wuymutaybitbinap ekawẽn o'guwẽn cebe ip.

— Aãokatkat uvadip o'tiptaida — io'e Jesus. — Tiptaida buje, korara o'gugé. Uvadip koreren korara o'jomuy. Uva'abidi muwesõgsõgäp o'gugé. Uvadip wiwiap'a o'yamuy—umat'a.

Warara'acayū o'jomuy tip wiwi an. Uva'a'in kuka o'yaūm tipwiwi'ukayū be ya'ade tip wiwiapteim. Wāra'at'a'in kuka o'yabu jexat'am. Kadai iwat wara'at ka kay o'ju.

2 — Yabubuap ekaxi ajēm puje, kadai iwat jebuy-watwat'ukayū o'guju tip wiwi'ukayū kay jekadai'a bu am.

— “Oxat'a juy epeyadujupit okay,” io'e cebe ip – io'e Jesus.

3 — Imēnpit tip wiwi'ukayū ibuywatwat'ukayū o'jat. O'yaokaka ip. Ibui puğ ma ip o'guypit kadai iwat kay. Oajēm ip – io'e Jesus.

4 — Waram ġuto wara'at jebuywatwat'ukat o'guju. O'yamupāupā ip. Warēmtaksuğ ip o'e cebe. O'jepit ip jebui puğ ma kadai iwat kay – io'e Jesus.

5 — Waram ġuto warara'acayū jebuywatwat'ukayū o'gujuju. Pūgpūgpūğ ma imuujum. Imēn ma ikērēm ip o'jukuk. Pūgpūğ o'yamupāupā ip. Warara'acayū o'yaokaka ip. Poğ. Oe'ū'ū ip. O'jepit ip jebui puğ ma kadai iwat kay – io'e Jesus.

6 — Pūğ ma o'jepoyat cexe—ipot acā – io'e Jesus.

— Cexe ikukpin cīcā osunuy. Amām jekpot ma o'guju.

— “Ibuyxim ip okpot jukuk,” kadai iwat o'e jewebe ma – io'e Jesus.

7 — Imēnpit uvadip wiwi'ukayū o'jekawēn jeweweju. “Ak'i! Kadai iwat ipot omuyku!” io'e ip jewewebe. “Cebay e'ū buje, ite ma kadai iwan je'e. Ga'a ayaoka. Wuyju ma uva dip iwan ace'e!” io'e ip jewewebe – io'e Jesus.

8 — Gebuje ipot o'jat ip. O'yaoka ip. Poğ. Oe'ū. Xik. Ijebit o'joxik ip uva dip pewi – io'e Jesus.

Imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn cebe ip.

9 — “Ãg puk jeedop ip,” i du je'e uva dip iwat? — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be. — Imēn ġu je'e! Ixe je'ju jekadaidip wiwi'ukayū aoka am — io'e. — Warara'acayū jomuy uva dip wiwian — io'e. **10** — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Uk'a muymuy'ukayū o'e “Ite'a xipat ġu wita'a” i, i. Yakērē o'e cexe ip, i. O'yaxik ip, i. Warara'acat pit o'e “Ite'a yadip ma” i, i. Uk'a muycememap'am o'e, i. **11** Iboap xipat cīcā wuyxe, Deus imēn o'e buye, i'e'em Deus ekawēntup.

Iboaptup epetupcoco ġu du? — io'e Jesus cebe ip—Judeuyū kukukayū be.

12 Iboap ekawēn co buje:

— “O'yaxik'iayū buxim eyju!” i'e ojuy osunuy Jesus wuywebe — io'e ip jewewebe. — “Tip ipot o'yaoka'iayū buxim eyju” i'e ojuy osunuy wuywebe — io'e ip jewewebe.

Jesus daomūn ojuy o'e ip. Imēnpit iparara o'e ip ixē daomūnap puxim adeayū buxim iparara buye. Imēnpuye Jesus o'suiwat ip—taomūn ojuyayū. Ixeyū dak o'jēm.

13 Gebuje Judeuyū kukukayū Fariseuyū o'ġuju ip Jesus kay. Iecuġap Herodes ebekitkit tak o'ġuju ip cekay. Ixeyū o'ġuju ip Jesus a'ōmuwarurun ojuy. “Ēn iecuġap muymuy” i'e ojuy osodop ip. **14** Oajēm ip.

— Kariwa — io'e ip. — Soat em ēn icēmān e'em — io'e ip. — Apēn Deus ibikuy ocewebe jeku am iam ēn ocemutaybitbin — io'e ip. — “Igo du xipat exe?” i'umġu ēn e'em warara'acat pe emutaybit am. Kacūġ kadiat cocoap tomuju ġu ēn e'em “Teku

xipat" i — io'e ip. — Roma ka kukat wuyedinheiro ojuyjuy cebe teidadam—César be. Teida buje wuyawēwēap ekawēn tağ ġu kuka ajeku? **15** Aceteida xe'e? Aceteida ġu xe'e? — io'e ip.

César ip o'jomuyat pin Jesus pe. Imēnpit Jesus itaybit o'e wa'ōmuwarurun ojuy ip iam.

— Apēnpuye eyju wa'ōmuwarurun ojuy? — io'e. — Dinheiro isurūğat cuy epetojot owebe. Ojojo buk — io'e Jesus.

16 Dinheiro isurūğat o'tojot ip cekay.

— Abu-biōgbuk ija be dinheiro be? — io'e. — Abu-butet tak ija be? — Jesus o'e.

— César biōgbuk, ibutet tak — io'e ip.

17 — Cemuojuyjuy epeğüm César be—wuyeipi kukat pe — io'e. — Deus pe dak cuy epeğüm cemuojuyjuy — io'e Jesus.

— Itaybitbin ma o'jede — io'e ip jewewebe.
Iba'ore o'e ip cebe ya'ōbu am.

18 Saduceuyū o'ju Jesus kay gebuje bit. Tüybe wuye'ū buje waram acejetait ġu iān o'e ip. O'jekawēn ip ceweju.

19 — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Imēn Moisés wuymutaybitbin:

Iwaǵo e'ū buje, jekitpit jewebumūn cuy jewaǵo'ūm tayxibuk eju itayxibuk i'it'et'ūm pima, i. I'itkap puje, iwaǵo'ūm ipot tieğ kuka o'e i'it, i.

Imēn Moisés o'ǵutaybin kuyje — io'e ip. — Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e ip. **20** — 7 be ikitpitpiyū osodop ip — io'e ip. — Koapat o'jewebumūn. Ixe koapat'ūm jekpotpet'ūm puxen ma oe'ū — io'e ip. **21** — Gebuje ikitpit o'jewebumūn jewaǵo'ūm tayxibuk eju. Ixe tomujuat'ūm tak jekpotpet'ūm

pu xen ma oe'ū. Imēnpu xim ma oe'ū wara'at'ūm ikitpit'ūm tomujuat'ūm – io'e ip. ²² – Iboce wi 7 beayū soat o'je webumūnmūn ip jewa gó'ūm tayxibuk eju—pūg eju ma. Soat ip oe'ū'ū jekpotpet'ūm puxen ma. Soat oe'ū ip pima, ayacat'ūm tak oe'ū – io'e ip. ²³ – Waram ce'ū'ūayū etait puje, abutayxim xe'e je'e? – io'e ip. – Soat 7 beayū o'jewebumūnmūn ip ceweju – io'e ip Jesus pe ya'ōbuap ojuy.

²⁴ – Ijo'i ġu eyju e'em iboam – io'e Jesus. – Cedag ġu eyju jewa góy guy. E yetaybit ġu Deus ekawēn. E yetaybit ġu Deus warara'acat podi ma ja'ōbacaap kuğ iam – io'e. ²⁵ – Waram jetait puje, wuyjuyū jewebumūnmūn ġu ip – io'e. – Kabi beat co'i ip je'e—Deus ekawēn tojotjot'ukat co'i – io'e Jesus. ²⁶ – Moisés emutupmubararaktup epetupcoco ġu du—wuye'ū buje waram acejetait iatup? – io'e. – Deus ekawēn ibararak opop kadai o'jedipesop iaptup pe. Deus o'e Moisés pe:

Õn Deus, i. Abraão itabut mabuk okay, Isa que dak, Jacó dak, i.

Imēn Deus o'e Moisés pe. Kuyje ixeyū'ūm'ūm oe'ū—Abraão'ūm, Isa que'ūm tak, Jacó'ūm tak. Imēn pit: “Itabut mabuk ip okay,” io'e Deus – io'e Jesus. ²⁷ – “Itabut ip okay,” io'e Deus, waram ġuto ip o'jetait puye. Ce'ū'ūayū ġu itabut Deus kay—itabēğayū acā. Cedag ġu jījā eyju e'em. “Wuye'ū buje waram ġu acejetait,” i te'e ma eyju e'em – io'e.

²⁸ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat kuy juk oajēm Jesus kay. Jesus ekawēn o'ya'ijo—ya'ōbu ojuyayū eju iap ekawēn.

— Aiyuuui! Itaybitbit cīcā o'jede — io'e jexeayū be. — Moisés ade ma wuymutaybitbin cedağ wuyeku am Deus etabutpe iam — io'e Jesus pe. — Pu ġu ixe ekawēn'in yobog cīcā wuymukūyjobit am? — io'e.

29 — Imēn Moisés o'e — io'e Jesus.

Eya'ōpicūgcūg cuy epesop, Israel naxegebitbit, i. Pūğ ma Deusat, i. Ixe kay wuyetabut, i. Ka'ūmğu wara'at deus, i. **30** Deus cuy ikukpin cīcā epejukuk, i. Warara'acat kukpinap podi ma juy epejukuk. Eyxé ikukpin cīcā buye, ibikuyap tağ cuy epeku soat em; xipacat kay dak cuy epesop ġebum; kapikpiğ tak cuy epesop cebeam, i.

Imēn Moisés wuymutaybitbin — io'e Jesus.

31 — Wara'at tak ixe ekawēn'in yobog cīcā wuymukūyjobit am. Imēn o'e:

Xipan cuy warara'acat epejukuk eyewekukap puxim ma, i — io'e Jesus.

— Ade ma Moisés wuymutaybitbin. Ijop ekawēn'in kay bit cuy kūyjobin cīcā ma epesop — io'e Jesus.

32 Gebuje Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat o'e:

— Kariwa — io'e Jesus pe — Etaybitbit ma ēn e'em — io'e. — Icēmān ēn e'em — io'e. — Pūğ ma Deusat omuy. Ka'ūmğu wara'at deusat — io'e. **33** — Ikukpin cuy Deus ajukuk warara'acat kukpinap podin ma — io'e. — Wuyxe ikukpin puye, ibikuyap tağ cuy ajeku soat em; xipacat kay dak cuy ajop ġebum; kapikpiğ tak cuy ajop cebeam — io'e. — Xipan tak cuy warara'acat ajukuk wuyewekukap puxim — io'e. — Deus icokcok e'em wuywebe wūnca ūm puje paÿū be imupik am cetabixe. Ibodi ma bit icokcok e'em wuywebe xipan warara'acat

kuk puje wuyewekukap puxim – io'e. – Wuyxe ikukpin cīcā bima dak icokcok cīcā e'em – io'e.

34 Ya'ōetaybit o'jede iap co buje, Jesus o'e cebe:

– Wūy ġu ēn Deus ka wi – io'e. – Jekūyjobin ojuy ēn Deus a'ō kay – io'e.

– Abu be jede but Jesus pe? – io'e ip soat ya'ījo'ibiyū Jesus edeap co buje.

35 Ibocewi Jesus wuyjuyū mutaybitbin o'e Deus eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be.

– Apēnpuye “Cristo Davi naxeğebit—Deus emunaē,” i'e'em Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū?

– io'e Jesus. **36** – Davi o'jekawēn Deus biōgbuk a'ōbi. Imēn ixe e'em ixe emudupmubararaktup pe:

Cristo okukat—Deus emunaē, i. Deus o'jekawēn Cristo be, i. Xik'i Ekay itakomaayū a'ōbacaap cuy oğu'üm, io'e, i. A'ō kay kūyjobin jeedop ip, io'e, i.

Ēn ixeyū kukan'üm pima oxema juy eğuy, io'e, i. Imēn Davi kuyje o'tupmubararak Deus biōgbuk a'ōbi – io'e Jesus. **37** – “Ēn ma okukukat,” io'e Davi Cristo be—Deus emunaē be. Imēnpuye ibapuk ma wuyxe Davi naxeğebit acā ġu Cristo osunuy—Davi kukukat tak osunuy – io'e Jesus.

Adeayū icokcok cīcā ip o'e Jesus ekawēn co buje.

38-39 – Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū ekukuap puxim ġu juy epiku – io'e Jesus adeayū be. – Eymuguykukukum ip. Jesay iwaruat kuğ ip jekukum warara'acat muyak am jekay. Jewexe ip ya'ōbuyxi jjā. Soat etabutpe ce'aweroroap pe warara'acayū ya'ōbuyxim jeweju ip kawēnwēn pima, icokcok e'em ip – io'e. – Kariawayū abikbikap pe yabik pin ip Deus eju kawēnwēnap'a be. Petatam pima icokcok e'em ip koap jekōn

ãm kariwawa ekõn'ũm awap ma — io'e. ⁴⁰ — Itayxibuk muğuykukukum ip ibubut pu am — io'e. — Ibun ma ip jewexe kawẽnwẽn Deus eju “Teku ya'õbuyxiat” i'e ojuy warara'acat pe. Deus pit ipiat supi'ajoat ixeyü be warara'acat pe ipiat supi'ajoat podi ma — io'e Jesus.

⁴¹ Gebuje Jesus oajẽm dinheiro mün'a kay. Ya tẽg ma oabik Deus eju kawẽnwẽnap'a be—yaboğat'a be. Iboce ajẽmjẽmayü jojom o'e ya be jedinheiro mõgmõgayü jojom. Ibubut adeayü dinheiro mõgmõg ip o'e ade.

⁴² Gebuje itop'ũm e'ũ'ibit oajẽm—ibubut kuğ'ümat. Dinheiro isurûğat o'jomõg ya be xepxep. Ixeyü xepxep isurûğat tei'it ma osodop. ⁴³⁻⁴⁴ Jesus o'jekawẽn jeweju etaybitbinayü eju.

— Ak'i juy epesop ixe ayacat kay—ibubut kuğ'ümat kay—itop'ũm e'ũ'ibit kay — io'e. — Ixeyü ma ade jexewiat'in o'jomõg dinheiro ibubut adeayü — io'e. — Deus xe bit ade ğu o'jomõg ip. Ade kuğ mabuk ip. Ixe ayacat yopît ma o'jomõg jedinheiro. Deus xe bit ade jijä o'jomõg, soat jexewiat o'jomõg puye—jexat puap ojuy ma o'jomõg puye — io'e. — Ajo-kuğ ığasü ixe ayacat? Ka'uma kuğ ma! Imẽnpuye Deus xe ixe ayacat warara'acat pe o'jomõgiap podi ma o'jomõg — io'e Jesus.

13

¹ Deus eju kawẽnwẽnap'a bewi Jesus cẽm puje, ceweju etaybitbinat o'jekawẽn ceweju uk'a jojom pima.

— Kariwa, ak'i juy ece! — io'e. — Wita'a yaboğ cĩcä ğu du? Uk'a yadip cĩcä! — io'e.

2 — Ite'a yadip cīcā du exe? Xipat cīcā du ite'a exe? — io'e Jesus. — Xepxep'a jewa'atēgtēg ġu je'e wita'a. Soat'a je'aedu — io'e Jesus.

3 Guyjom Jesus oabik Oliveira dip'a bicūğpe—co'a bicūğpe. Oabik Deus eju kawēnwēnap'a wegūn—yaboğat'a wegūn. Ebadipdip ceweju etaybitbinayū o'jekawēn ceweju. Jağepūğ pima Pedro o'jekawēn ceweju, Tiago dak, João dak, André dak—ebadipdip.

4 — Puğün soat'a je'aedu? Ajo je'bapuk iboap em pima? Ajo ġubapuk Deus je'aedu awap? — io'e ip.

5-6 Gebuje Jesus ixeyū o'ğutaybin.

— Adeayū omuyku “Deus omudot,” i napa ma e'em warara'acayū be. “Jesus Cristo ñon,” i napa ma je'e ip soat pe. Ixeyū ade ġuguyukuku. Imēneju eyday'em'um cuy epesop ixeyū be eymuğuykukuap puxim! — io'e. **7** — “Jenopağōğōm ip ijoxīn ma,” i warara'acayū e'em pima, “Jenopağōğōm ip wūyat eipi be,” i'e'em pima dak, eypararam ġu juy epesop. Imēn cuy je'bapuk. Imēnpit soat puk oi'üm gu — io'e. **8** — Pūğ eipi watwat nopagağōğōm je'e wara'at eipi watwat eju. Pūğ ka watwat nopagağōğōm je'e wara'at ka watwat eju. Ipi jexixi ijoce, iboce dak soat ka dağ. Reren cīcā je'e ip soat ka dağ. Yopǐt ma ipiat supi'ajo ip koam ipi dağayū. I'itpin'isumapi jo'ma je'e koam. Guyjom pit ipiat supi'ajo jījā ma ip — io'e. **9** — Eyday'em'um cuy epesop ixeyū be eymuğuykukuap puxim — io'e. — Eykay itakomaayū jeydaomūn. Jeydujowat ip ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū be. Jeymupokupok ip Deus eju kawēnwēnap'a be. Jeydujowat ip iecuğapyū etabixe, ipi kukukayū etabixe dak, eyetabut okay buye. Kawēn idipat

epeğuwēn cebe ip – io'e. **10** – Kawēn idipan soat ka dağayū mukūyjojom'ūm pima, ipi buk i'ūm ġu. **11** Jeydaomūn ip. Ika kukukayū etabixe ip eydujowat puje, eyağuybabi'ūm ġu juy epesop. “Apēn paxi oce'e?” i'ūm ġu juy epe'e. Ixeyū etabixe buje, Deus ma jeymutaybin apēn epe'e iam. Eya bewi ġu juy epeğuwēn. Deus biōgbuk cuy jeymutaybin imuwēn ām – io'e. **12** – Ixe kabia bima adeayū jebadipyū kay itakoma je'e, ixeyū webekitkit puye. Iwaǵo jekitpit je'gūm cekay itakomaayū be yaoka am. Ikitpit tak jewaǵo je'gūm yaoka am. Cebayū dak jekpot je'gūm cebe ip yaoka am. Ipotpetayū dak itakoma je'e jebay kay. Jebay je'gūm ip cebe yaoka am – io'e. **13** – Soat itabut'ūmayū itakoma jījā je'e eykay, eyetabut okay buye. Ipiatpi'ajojom ma'ġu eybu'u ġu okay bima, Deus jeydaxijo. Jeydakoy jexeam – io'e.

14 – Ipararu jījāat epejojo – io'e. – Imōğpiat pe jeedop—Deus eju kawēnwēnap'a be – io'e. – (Eyetaybin cuy epesop ijudup coco'ukayū!). Ipararu jījāat iǵo'a be bima, jenapōn cuy ip co'a bicūğ kay Judéia eipi watwat – io'e. **15** – Eyduk'a eakiju bima, epeōm ġu juy eyduk'a be yabeat pum – io'e. **16** – Eykat pe bima, epeyepit ġu juy eyduk'a kay eyesay bum – io'e. **17** – Ixeyū kabia dağ iba'ore jījā je'e yukregayū enapōn ām, je'it mutitinayū enapōn ām tak. **18** “Ihi bima ġu juy ixeyū eğudot ipiatpi'ajo an ocewebe,” i juy epe'e Deus pe. **19** – Ixeyū kabia dağ soat ipi dağayū ipiat supi'ajojo jījā. Ibitpi bit ipiat asupi'ajo ġu Deus pe ipi mubapuk isum – io'e. – Waram pit ibitpi ġu acesupi'ajo—ixeyū kabia dağ acā – io'e. **20** – Deus pe ipiatpi'ajojoap

kabia mu'ūm'ūm pima, ka'ūma kuka o'jewedaxijo. Imēnpit: "Pūgpūg kabia acā ipi watwat supi'ajojo," io'e Deus kuy bima. "Pūgpūg kabia acā," io'e Deus, taxijo am o'taē'iyū ikukpin cīcā cexe buye – io'e.

[21](#) — Wara'acat je'e eywebe napa ma "Ak'i! Teku Cristo—wuydaxijojo'ukan Deus emunaē," i. "Ak'i! Goku Cristo," i dak je'e. Imēn i'e buje, eyetabun ġu juy epesop ixeyū ekawēn kay – io'e. [22](#) — Jewexe Deus emunaēhēyū jebapuk, jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū dak. Wuy-mucoatcoanap ġubapuk ip Deus emunaēhēyū muğuykuku ojuy. Deus a'ōbacaap ġubapuk ip imuğuykuku ojuy. [23](#) Guyjom jajēm ip adeayū muğuykuku ojuy iap kuy oğuwēn eywebe. Gebu'i epe'e wekawēn kay ixeyū be eymuğuykukuap puxim – io'e.

[24-25](#) — Ipiatpi'ajojoap kabia kap puje kabi beacat mucemcemap iaruaru je'e – io'e. — Kaxiepiat kaxiepi ġu je'e. Kabiok je'e. Kaxiamat tak kaxiam ġu je'e. Kabiok je'e. Kasopta dak ida'at kabi kadiwi – io'e. [26](#) — Gebuje okop ipi kay. Kabikerereat tağwi okop. Soat wa gó ñ. Wa'ōbacaap kuğ okop, odipap kuğ tak. Soat ipi dağayū je'e "Jesus warara'acat podi ma ya'ōbaca," i. "Warara'acat podi ma idip," i je'e ip. "Abu ixe jo'iat? Ka'ūma ma," i je'e ip – io'e. [27](#) — Gebuje Deus jekawēn tojotjot'ukayū ġuju soat tağwi. Ixeyū ġuju jemunaēhēyū kay. Jemunaēhēyū ip ġu'awero soat tağwi. Kabi dağwi ixeyū ġu'awero ip, ipi dağwi dak – io'e.

Jesus waram jedocap o'ğuwēn jeweju etaybitbinayū be.

²⁸ — Gebum cuy epesop wajẽmap kay figueira'ip kay ġebum pima — io'e. — Figueira'a bikit cẽm puje, “Koato ijasũn ma,” i'e'em eyju, dup cẽm pima dak — io'e. ²⁹ — Imēnpuxim soat ipi dağayū ipiatpi'ajojom pima, “Gaxīn ma Jesus jajẽm,” i juy epe'e — io'e. ³⁰ — Gasūayū'in iboap coco ip je'ū awap. Gebum cuy epesop iboap kay! — io'e. ³¹ — Kabi i'ūm, ipi dak. Wekawēn pit i'ūm ġu. Wekawēn kayayū bit soat em jeedop — io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

³² — Itaybit ġu ip wajẽmap kabiam, ipiatpi'ajoaap kabiam tak — io'e. — Deus ekawēn tojotjot'ukayū itaybit ġu ibo kabiam. Õn Deus ipot. Õn tak wetaybit ġu ibo kabiam. Webay acā itaybit — io'e. ³³ — Eyetaybit ġu puje oajẽm iam. Imēneju epejowiwi juy aġ. Wajẽmap wiwim cīcā juy epesop — io'e. ³⁴ — Wajẽmap kariwa epicat puxim — io'e. — Kariwa o'jẽm jeduk'a bewi. “Ijoce ma epesop,” io'e jebuywatwat'ukayū be — io'e. — “Epeyekapik oka be,” io'e cebe ip — io'e. — Jeduk'a exīntabi wiwi'ukat pe “Ijoce ma eġuy warara'acat pe obubut tujupa'umap puxim,” io'e kariwa — io'e. — “Wepicap wiwim cuy epesop,” io'e cebe ip — io'e Jesus. ³⁵ — Ixe kariwa buxim õn tak — io'e. — “Puġūn paxi waram wekariwa je'pit?” i eyju e'em. Katpuje paxi ocepit. Iximadakpe paxi ocepit. Kabiakay paxi ocepit. Kabia'isu paxi ocepit. Eyetaybit ġu pūġūn ocepit iam — io'e. ³⁶ — Imēnpuye juy epejowiwi aġ. Ocepicap wiwim cuy epesop. Obu'u jījā eyxen ma eydobuxik am wepit puje! — io'e. ³⁷ — “Epejowiwi juy aġ,” i õn e'em soat pe. “Epejowiwi juy aġ,” i õn e'em eywebe dak — io'e

Jesus jeweju etaybitbinay ū be.

14

¹ Xepxep kabia peta e awap cekay itakomaayū Jesus daomūn ojuy ip—Páscoa epeta e awap. Ixe epeta bima Judeuyū pão'a o'o'uk ip osodop—yamuyuhuhuaptōmtēm'ūmat'a. Ijop epeta muğēğēm pima apēn Deus wuydobuyū'üm'üm o'tujujēm Egito eipi bewi iap kay gebum'uk ip osodop. Iba'arēm Jesus daomūn ojuy ip. Paÿū kukukayū Jesus aoka ojuy osodop ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Jesus kay itakoma osodop ip.

² — Petatam pima bit Jesus ataomūn ġu adeayū be wuyaokaap puxim — io'e ip jewewebe.

³ Jesus Betânia ka be osunuy. Simāo duk'a be osunuy—ierep tūibit tuk'a be. Jekōnkōn pima ayacat oajēm Jesus kay. Timūn'a kuğ oajēm—wita'a muğēğē'a kuğ. (Wita'a butet alabastro i osunuy). Tide'oati otinuy ya be. (Tide'oati butet nardo i osunuy). Judeuy'u ce'üat mude'o'o'uk ip osodop nardodim. Tideibog cīcā otinuy. Ayacat oajēm Jesus kay. Timūn'a ū o'su'ükaka. Tideo'ati o'tidi Jesus a be Jesus ikukpin cīcā cexe buye. ⁴ Iboceayū bit pūgpūğ itakoma o'e ayacat kay ixe o'tidi buye.

— Ak'i! Etidi! — io'e ip. — Etimukereren — io'e ip ayacat pe. ⁵ — Tide'oati deida buje, kajuk teiboğ ejat! Ade kuka juk dinheiro isurūğat ejat prata muğēğē — io'e ip. — 300 be kuka juk ejat! Tadaybotbocayū be kuka juk dinheiro eğüm — io'e ip cebe.

Ya'ǒpuruğ ip ayacat o'ğukorēm o'timukereren puye.

6 — Āg̃ jeenuy ayacat jekpiwan — Jesus pit o'e.
 — Epeğukorẽm ġu juy — io'e. — Cekaykay ġu!
 Xipacan ma teku o'e owebe! — io'e. **7** — Tadaybot-
 bocayū soat em ma eyxe — io'e. — Eybikuy bima,
 ixeyū buywan put eywebe. Õn pit soat em ġu oğuy
 eyxe. Soat em ġu xipacan ey'e but owebe — io'e. **8** —
 Ite ayacat tide'oati kuğ osunuy. Tiũm put owebe.
 Ojebit o'ğude'on, oje'ū ġu buk ma'ğu. Wetabēğ
 pima ma kuy omude'on okot awap — io'e. **9** — Okay
 itabucayū kawẽn idipat ġuwēnuwẽn soat kaka dağ.
 Apẽn ite ayacat o'tidi wa be iap ġuwēnuwẽn tak ip
 soat kaka dağ. Soat ka watwat ġebum je'e apẽn ixe
 o'e iap kay. Gebum cuy epesop iboap kay — io'e
 Jesus.

10 Gebuje Judas Iscariotes o'ju paŷū kukukayū
 kay.

— Jesus cuy oğūm eywebe yaoka am — io'e cebe
 ip.

Ixe Judas Iscariotes 12 beayū'in osunuy.

11 Ixe ekawẽn co buje, icokcok cīcā o'e ip paŷū
 kukukayū.

— Dinheiro juy oceğūm ewebe iũmapteim — io'e
 ip Judas pe.

Imẽnpuye “Gasū du Jesus ūm put owebe paŷū
 kukukayū be?” i'e'em jewebe ma oeku. Cekay
 itakomaayū be Jesus ūmap kudadam oeku.

12 Jesus o'jekõn jeweju etaybitbinayū
 eju Páscoa epeta bima. Páscoa epeta
 bima Judeuyū ovelha aokaka'uk osodop
 ip—koapat kabia bima. Soat ip pão'a o'o'uk
 osodop—yamuyuhuaptōmtẽm'ūmat'a. Ixe

kabia be ceweju etaybitbinayū o'jekawēn Jesus eju.

— Poce wuyxan oceğugẽ Páscoa epeta be i'o am?
— io'e ip.

¹³ Gebuje Jesus xepxepayū o'guju Jerusalém ka kay jeweju etaybitbinayū.

— Epeju juy ikabogatka be — io'e cebe ip.
— Agókatkat epetobuxik—idibi mún'a kuğat. Ceweju juy epeju — io'e. ¹⁴ — Uk'a be iõm puje, epeõm cuy ceweju — io'e cebe ip. — “Ocekariwa e'em: ‘Apu'a be juy ocekõn Páscoa kabia oweju etaybitbinayū eju?’ i,” i juy epe'e i gó duk'a iwat pe — io'e Jesus. ¹⁵ — Ixe jeduk'a yabimubapuk eywebe—umat'abi, yabibogat'abi — io'e. — Kuy mesa kake i gó'abi be, abikbikap tak. Soat ixipan je'e kuy — io'e. — I gó'abi be ovelha juy epejoyoy wuywebe i'o am Páscoa kabia be — io'e.

— Ha'a — io'e ip.

¹⁶ Gebuje ceweju etaybitbinayū o'ju ikabogatka be. Soat o'tobuxik ip apẽn cuk cebe ip Jesus o'e iap tag. I gó'a be ovelha ip o'joyoy Páscoa kabia be i'o am.

¹⁷ Kabioğ pima Jesus oajẽm i gó'a be jeweju etaybitbinayū eju—12 beayū eju. Oabik ip mesa akokoreren. ¹⁸ Jekõnkõn pima Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Icẽmãñ õn e'em eywebe — io'e. — Püg ey'in oũm okay itakomaayū be waoka am—oweju jekõnkõnat ma — io'e.

¹⁹ Iğuyucüğcüğ o'e ip.

— Õn xe'e? — io'e'e ip pügpügpüg.

²⁰ — Püg eyju'in — io'e Jesus. — Oweju prato be pão'a o'yamuerep'iat ma — io'e. ²¹ — Soat wa gó õn.

Apēn oje'ū iaptup taḡ oje'ū—Deus ekawēntup taḡ – io'e. — Karem ḡu ipiat supi'ajo oūmat pit. Xipat kuka adi a'ḡu ixē bit o'jebapuk'ūma – io'e Jesus.

²² — We'ūap kay ḡebum cuy epesop – io'e Jesus cebe ip.

Jekōnkōn o'e jeweju etaybitbinayū eju. Jekōnkōn pima Jesus pāo'a o'yabu.

— Bay, ēn xipat – io'e. — Pāo'a eyaūm ocewebe – io'e Jesus Deus pe.

O'yamuweka. O'yaūm cebe ip.

— Juku, epeya'o – io'e cebe ip. — Ite ojebit – Jesus o'e. — Pāo'a muwekaap puxim ip obamupaya – io'e.

²³ Tikōnkōnap o'jat. Uva'abidi o'tinuy tikōnkōnap pe.

— Bay, ēn xipat – io'e. — Uva'abidi etiūm ocewebe – io'e Deus pe.

Tikōnkōnap o'ḡūm cebe ip. Soat ip o'tikōn.

²⁴ — Juku. Epetikōn. Ite odoy – io'e Jesus. — We'ū buje odoy jedoyekoreren “Adeayū bewi ikērēat oju'uk,” io'e Deus puye – io'e. — Imēnpuye Deus adeayū guisun. Cūḡ ma jeedop ip cexe—Deus xe – io'e. ²⁵ — Icēmān ḡu e'em eywebe. Waram ḡu otikōn uva'abidi soat ipi watwat Deus a'ō kay kūyjobit'ūm pima. Soat ipi watwat ya'ō kay kūyjobin pima bit, tiisuati otikōn uva'abidi – io'e Jesus. Imēn Jesus o'e cebe ip: — We'ūap kay ḡebum cuy epesop – i.

²⁶ Gebuje soat ip o'jebibododon Deus kay. Umat'a bewi ip o'kop. O'ju ip co'a bicūḡpe—Oliveira dip'a bicūḡpe.

²⁷ Oajēm ip Oliveira dip'a bicūḡpe. Jesus waram o'jekawēn ceweju ip.

Soat eyju operem – io'e. – Epeyenapõn – io'e. – Imẽn Deus ekawẽntup omuwẽnuwẽn:

Ovelhayũ kukukat oyaoka, i. Soat ip jepȭgpȭg iõhõyũ, i.

Imẽn Deus ekawẽntup omuwẽnuwẽn – io'e Jesus.

²⁸ – Imẽnpit we'ũap tomukadi Deus waram ẽguto omutait. Õn ovelha kukukat puxim. Okay itabucayũ ovelhayũ buxim. Oju eywap Galiléia eipi be – io'e.

²⁹ – Soat ip jepere obureyũ. Õn pit jepere ẽgu – io'e Pedro.

³⁰ – Tapu, icẽmã̄n õn e'em ewebe – io'e Jesus Pedro be. – Ijop exima ma: “Obure ẽgu teku,” i napa ma ece'e ebapȭg em – io'e. – Xepxep em sapokay ede awap: “Obure ẽgu teku,” i napa ma ece'e – io'e Jesus.

³¹ – Oce ẽgu ma buk “Obure ẽgu teku,” i, eweju waokaap puxim – io'e Pedro. Ya'õpuruõ o'jede. Soat cewejuayũ imẽn o'e'e.

³² Gebuje o'ju ip kadaihiaptip kay. Kadaihiaptip putet Getsêmani i osunuy.

– Jocebuku epabikbik – io'e Jesus. – Deus eju buk õn jekawẽn – io'e jeweju etaybitbinayũ be.

³³ Ibocewi Jesus o'ju kawẽn ãm Deus eju. Pedro o'tujowat jeweju, Tiago dak, João dak. Iguycũõ cîcã o'e. Yağuy'um o'e ipiatpi'ajoap kay.

³⁴ – Je'ũmayũ jo'i õn oğuycũõgap pibun – io'e. – Ag cuy epesop ijoce – io'e.

³⁵ Bosusu Jesus o'ju. Iboce o'jepo ipi ju jeguycũõgap pibun.

Gebuje o'jekawẽn Deus eju.

— Bay — io'e. — Odaxijom ece we'ūap puxim, ēn odaxijo pin pima — io'e Deus pe. — Ipiat es-upi'ajoat ġu owebe — io'e. ³⁶ — Bay — io'e. — Webay ēn. Soat iba'ore ġu ewebe. Omuwedem ece ip owebe ipiat'ajoap puxim. Wa'ōbi bit we'ū pin ġu. Ēn ebikuy bima bit, oje'ū — io'e Deus pe.

³⁷ Gebuje ebapūğayū kay o'jepit—Pedro kay, Tiago kay dak, Joāo kay dak. Ixet ma ip o'tobuxik.

— Simāo Pedro — io'e. — Exet ma du? — io'e. — Pūğ hora dak tu aġ pa'ore ewebe? ³⁸ Aġ cuy epesop! — io'e cebe ip ebapūğayū be. — Xen ġu juy epesop. Deus eju juy epeyekawēn eyewebe ikērēat muğēap puxim—eywee Satanás a'ō kay kūyjobicap puxim — io'e. — Eybu'u jījā ikērēat muğē ām. Imēnpit ikērēat epeğugē eya'ōbaca'ūm puye. Imēneju Deus eju juy epeyekawēn ixe a'ōbacaan kuğ eyeku am — io'e cebe ip.

³⁹ Gebuje bosusu o'ju waram. Kuyat ekawēn puxim waram o'jekawēn Deus eju. ⁴⁰ Jesus waram o'jepit ebapūğayū kay. Ixet ip o'tobuxik ma'ğuto. Itaxeebaca o'e ip xet pibun.

— Apēn tak Jesus pe acejede? Wuyxexet teku wuydobuxik — io'e ip jewewebe.

⁴¹ Jesus waram o'jepit bosusu. Waram o'jekawēn Deus eju. Waram ğuto o'jepit ebapūğayū kay.

— Eyxet mabuk tu? — io'e cebe ip. — Jebodoydoy mabuk tu eyju? — io'e. — Kuy o'e xexecap! Soat waġo ḥn. We'ūap kabia kay ḥn ajēm — io'e. — Gasū oūm ip ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be waoka am. ⁴² Epe'āy! — io'e cebe ip. — Ak'i juy epe'e! Oūmat omuyku! Ga'a atopabijuk ip — io'e.

43-44 Judas oajẽm Jesus kay. Yajẽm puje, Jesus kawẽnwẽn mabuk osunuy jeweju etaybitbinayũ eju. Ixe Judas 12 beayũ'in osunuy. Jesus eju jekuku'uk osunuy.

— Wuyajẽm puje juy owebe yağobukõn'ibit cuy epejat — i juk o'e ixe Judas jewejuayũ be—Jesus aoka ojuyayũ be. — Cem ma juy epetujowat — i juk o'e cebe ip.

Ixe Judas oajẽm Jesus kay. Ceweju adeayũ oajẽm paja kukuğ, jeba'ip kukuğ tak. Paýű kukukayũ ixeyü o'guju Jesus daomũn ãm, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ dak, Judeuyũ kukukayũ dak.

45 Yajẽm'isum ma Judas o'ju Jesus kay.

— Ocemutaybitbin'ukat! — io'e Jesus pe.

46 Judas eju oajẽmiayu Jesus o'jat. Cem ma o'taomũn ip. **47** Imẽnpuye Jesus ejuat jepaja o'ju'uk iyuk pewi. Paýű kukukayũ ebekit ğuybuikibi o'suguybuikibika. O'suguybu'uk pajam.

48 Gebuje Jesus o'jekawẽn oajẽmiayu eju.

— Eyju dak epesot odaomũn ãm paja kukuğ, eyba'ip kukuğ tak ibabikurukat taomũnap puxim — io'e cebe ip. — Ibukurukat ğu õn pit! — io'e.

49 — Ade kabia adi oğuy eyxe. Imuküyjojom'uk cuk adi oğuy Deus eju kawẽnwẽnap'a be—yaboğat'a be — io'e. — Igo'a be ğu bit eyju odaomũn. Kuy bima o'tupmubararak ip Deus ekawẽntup apẽn ip odaomũn iaptup — io'e. — “Ibabikurukat taomũnap puxim ixe taomũn ip,” i'e'em iğodup — io'e. — Imẽn ma odaomũn ip ğasū dak — io'e Jesus.

50 Gebuje soat ip Jesus o'jepere ceweju etaybitbinayũ. Soat ip o'watwat.

51 Jesus daomũnmũn ip pima agókatkat o'ju Jesus nomuju—yaypan'isuat. Jeekabek kuğ

acā oeku. Iekabek o'jat ip Jesus daomūnayū. Yaypan'isuat taomūn ojuy ip. ⁵² Imēnpit jeekabek o'suiwat jedaomūnap puxim. Toti'ūm ma o'jenapōn jeparara pibun.

⁵³⁻⁵⁴ Gebuje taomūn'ibiyū Jesus o'tujowat paīyū kukukat kay.

Wūy ma Pedro o'ju Jesus nomuju jeparara pi-bun. O'ju paīyū kukukat tuk'a kay. Imēnpit tuk'a naxīnōm pe osunuy. Xik'i osunuy sorarayū parakpe. Jewewewem o'e daxa etako be.

Gebuje paīyū kukukayū o'je'awero ip Judeuyū kukukayū dak, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Ixeyū ma ibimāmāayū coco'ukayū osodop ip. O'je'awero ip ibimāmāayū ekawēn cocoap'a be. O'je'awero ip Jesus xipat ġu iap mubapukap ojuy yaoka am. ⁵⁵ Ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū warara'acayū kudadam o'e ip Jesus muymuy am. Ibikuy o'e ip xepxepayū be pūg tağ ma Jesus tuy am. Jesus aoka ojuy ip. ⁵⁶ Adeayū napa ma ip Jesus o'yawēgmukērērēn. Imēnpit pūg tağ ġu o'yawēgmukērērēn ip—wara'at tağtağtağ ma. Jesus tuy am. ⁵⁷ Warara'acayū imēn napa ma Jesus o'yawēgmukērēn soat etabutpe.

⁵⁸ — “Ijop'a Deus eju kawēnwēnap'a oyamu'ūm—ijodiat emuamuy'a oyamu'ūm,” i kuy juk o'e ite ma — i napa ma o'e ip. — “Xepxep xet kap puje wara'at'a oyamuy,” i kuy juk o'e ite — io'e ip napa ma. — “Ijodiat emuamuy'am ġu je'e,” i kuy o'e — i napa ma o'e ip. — Imēn ixe ekawēn oceya'ijojo — io'e ip napa ma.

⁵⁹ Imēnpit pūg tağ ġu ip o'yawēgmukērēn—wara'at tağtağtağ ma.

60 Ixeyū ekawēn co buje paÿyū kukukat o'āy soat wap jekawēn ām Jesus eju.

— Apēnpuye ecede ġu awēğmukērērēnayū kay? — io'e. — Icēm tu ip e'em? — io'e Jesus pe.

61 Imēnpit Jesus mūğ ma osunuy. O'jede ġu.

— Ĕn tu Deus emunaē? — io'e. — Soat wuyju e'em: “Ĕn xipat cīcā,” i Deus pe. Ixe ipot tu ēn? — io'e Jesus pe.

62 — Hm hm — io'e Jesus. — Ixe ipot ma õn — io'e. — Soat wa gó õn — io'e. — Ojojom epe'e. Xik'i oğuy Deus xe ibaat kadi. Ixe Deus soat podi ma ya'ǒbacaat. Cexe õn pima ojojom epe'e. Soat kukukan oce ixe eju. Guyjom ijodi waram ojot. Kabikerereat tağwi okop — io'e Jesus.

63-64 Iboap co buje paÿyū kukukat jesay o'ğuwek jetakoma pibun.

— Tûybe Deus jo'i õn iān teku e'em — io'e. — Kuy epeya'ijojo ixe ekawēn — io'e. — Warara'acayū ġu ajokudada ixe awēğ mukērērēn ām. Deus muymuy teku — io'e. — Apēntak ace'e cebe? — io'e cebe ip.

— Ga'a ayaokaat — io'e ip. — Ikērēat kug teku Deus xe — i napa ma o'e ip ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū.

65 Jesus o'ğuxiuxi ip pügpüg ixeyū'in jetakoma pibun ma. Jesus o'topamuekabek ip pagōm. O'yaokaka ip.

— Abu aokakam i ece! — io'e ip iwaywayway am.

Jesus pu buje sorarayū dak jebum o'yaokaka. Soat tağ ma o'yaokaka ip.

66 Pedro mabuk uk'a daxirõg pe bima, pañyũ kukukat puywatwat'ukat o'ju Pedro kay. Aya-cat o'ju cekay. **67** Ixe ayacat Pedro o'jojojo jew-ewewem daxa etako be. O'jeak cícã cekay.

— Ên tak mo Jesus eju ejeku—Nazaré ka bewiat eju — io'e Pedro be ayacat.

68 — Õn ñgu! Apêñ ën e'em? Ixe bure ñgu õn! — i napa ma o'e Pedro.

Ibocewi Pedro o'ju uk'a ekorara exñtabi be. Sapokay o'jede gebuje bit. **69** Ixe ibuywatwat'ukat waram Pedro o'jojojo iboce.

— Jesus bure tedaku! — io'e iboceayũ be.

70 Imënpit Pedro napa ma o'e ñguto:

— Ite bure ñgu õn — i.

Ibñnbñ pima iboceayũ o'jekawẽn Pedro eju.

— Ocetaybit ën. Ejojo oceju ceweju. “Ite bure ñgu õn,” i'ñmñgu juy ece! — io'e. — Ên tak Galiléia eipi bewiat! — io'e.

71 — Dapxi ën! — i napa ma o'e Pedro. — Ixe bure ñgu õn! Ceweju õn pit ocekuku ñgu — i napa ma o'e. — Õn icémãñ e'em'ñm pima, Deus cuy ipiat supi'ajoat owebe — Pedro o'e.

72 Sapokay waram o'jede gebuje bit. Pedro Jesus a'ð kay o'jegebu.

— Ijop exima ma: “Ite bure ñgu õn,” i napa ma ece'e ebapõg em — i juk o'e Jesus cebe. — Xepxep em sapokay ede awap: “Ite bure ñgu õn,” i napa ma ece'e — i juk o'e Jesus cebe.

Iboap kay o'jegebu Pedro. O'jewemuñguycõg cícã. O 'tõn.

15

¹ Kabia isum pāiyū kukukayū o'je'awero ip, Judeuyū kukukayū dak, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū dak. O'je'awero ip jewawē ām apēn Jesus aceyaoka iam. Jesus o'subamukirikat ip.

O'tujowat ip Pilatos kay—Judéia eipi kukat kay. Pilatos o'jekawēn Jesus eju.

² — Ên tu Judeuyū kukukat? — io'e Pilatos Jesus pe.

— Ên imēn e'em owebe — io'e Jesus.

³ Jesus o'jomuymuy jījā ip Pilatos pe pāiyū kukukayū.

⁴ — A'ōpicūg cuy ece! Emuymuy jījā ip — io'e Pilatos Jesus pe. — Apēnpuye ën jedem āgu? — io'e Jesus pe.

⁵ Imēnpit Jesus mūg ma osunuy. Imēnpuye Pilatos yağuyabi'ñm o'e.

— Apēnpuye mūg ma teku e'em? — io'e jewebe ma.

⁶⁻⁷ Agókatkat daomūnmūnap'a be osunuy—iecuğap ebekitkit eju jenopağog'o'ibiyū xe. Ibutet Barrabás i osunuy. Soat ip cuk wara'acat o'yaoka daomūnmūnap'a beayū iecuğap ebekitkit eju jenopağogōm pima. Páscoa epeta bima iecuğap pūg ma taomūnmūnat mujēmjēm'uk osunuy daomūnmūnap'a bewi. Adeayū emuojuyjuy mujēmjēm'uk osunuy.

⁸⁻¹¹ Gebuje adeayū o'je'awero Pilatos xe—iecuğap xe.

— Ijop epeta bima taomūnmūnat mujēmjēm'uk eğuy — io'e ip. — Pūg cuy eğujēm ǵasū dak ocewebe, — io'e ip Pilatos pe.

Paÿyū kukukayū itabutkarey o'e ip Jesus kay adeayū cekay jījā buye. Imēnpuye o'tujowat ip Pilatos pe. Pilatos itaybit osunuy paÿyū kukukayū itabutkarey Jesus kay iam. Paÿyū kukukayū kuy o'e adeayū be: — Barrabás cuy epejoojuy Pilatos pe imujēmān daomūnmūnap'a bewi — i.

— Judeuyū kukukat mujēmān pin tu eyju owebe? — io'e Pilatos Judeuyū be.

— Ap! — io'e ip paÿyū kukukayū.

¹² — Apēntak oce ite agókatkat pe—Judeuyū kukukat i eyju e'emat pe? — io'e ma'guto Pilatos adeayū be.

¹³ — Esubamupayaat korosa be imuy'ū ãm — io'e ip.

¹⁴ — Apēnpuye osubamupayaat? Ikērēat o'jukuk ġu teku—pūğ em tak ka'ūma! — io'e Pilatos.

Imēnpit biğ ma ya'ōberen o'jewāwā ip:

— Esubamupayaat korosa be imuy'ū ãm — i.

¹⁵ Imēnpuye Pilatos Barrabás o'ğujēmat daomūnmūnap'a bewi. O'ğujēmat adeayū mucokcokap ojuy. Jesus o'tujowacat sorarayū be.

— Jesus cuy epeğupok ixee mugēğēbum — io'e sorarayū be. — Epesubamupaya korosa be imuy'ū ãm — io'e cebe ip.

Imēn Pilatos o'e adeayū mucokcokap ojuy.

¹⁶ Gebuje sorarayū Jesus o'tujowat iecuğap tuk'a kay. Tuk'a eaki be o'tujowat. Warara'acayū o'takoy ip sorarayū—jewejuacat'in ma.

— Ga'a ite ma ajowawayway — io'e ip jebureyū be.

¹⁷ Iwaywayway am iekabek ip o'ğuõm cebe—ipakpukğūğūnat. Widaohobune

o'subunemuwakēn ip yakoreren am. O'jomōg ip yakoreren.

18 — Ên ma Judeuyū kukukat! — io'e ip iwaywayway am. — Warara'acat podi ma ñn a'õbuyxi — io'e ip iwaywayway am.

19 O'yamupāupā ip im. O'guixiuxi ip. O'jēg'aecōgcōg ip cewap iwaywayway am: — Soat podi ma ñn a'õbuyxi — i'e'em cebe.

20 Iwaywaywayap epere buje iekabek o'ju'uk ipakpukgūgūnat. Cesay ip waram o'guõm cebe. O'tujujẽm ip uk'a eaki bewi ibamupaya am korosa be imuy'ū ãm.

21 Tujujẽm pima oajẽm ip aãokatkat kay. Aãokatkat ajẽmjẽm o'e koõunpi bewi. Ibutet Simão i osunuy. Cirene ka bewiat osunuy. Alexandre ebay osunuy, Rufo ebay dak.

— Korosa juy ejukuk Jesus pe ikukap puxim — io'e sorarayū ixe Simão be.

22 Jesus o'tujowat ip co'a kay. Gólgota i co'a butet osunuy. (Gólgota ce'ñat aririt'a iaõe wuya'õm). Oajẽm ip. **23** Iboceat mirradup o'tupmuwekoy uva'abidi be wuypipimu'ñmaptim.

— Juku! Etikõn — io'e ip Jesus pe.

— Ap! — io'e bit.

O'tikõn ñu.

24 Gebuje sorarayū Jesus o'subamupaya ip korosa be. Tapoa o'jomōg ip Jesus bu be, sui be dak. Korosa o'jomōg ip ipiküyküy be. Imẽn ma o'subamupaya ip. Karatüg'a buximat'a ip

o'yamuju ipi ju—yabararukat'a. O'yamuju ip Jesus esay bu am. Imēn Jesus esay o'gu'ẽ'ẽ'ẽ ip jewewedağ. ²⁵ Kaxi jeum pima Jesus o'subamupaya ip korosa be—9 hora bima.

²⁶ — “Apēnpuye dak o'subamupaya ip imuy'ũ ãm?” i je'e ip kapkapayū — io'e Pilatos jewebe ma.

Imēnpuye o'tupmubararakat apēnpuye o'subamupaya ip iaptup. “Judeuyū kukukat teku” iaptup o'tupmubararakat Pilatos. O'tupmōğ ip korosa be Jesus abi ase. ²⁷ Jesus pa mupayapayam pima xepxep ibukurukayū dak o'subamupaya ip wara'at korosa be. Pūğ ma Jesus pa'at kadi osunuy. Wara'at iba'ügat kadi osunuy. ²⁸ Deus ekawēn tup o'tupmubararak ip kuyje. Imēn e'em ibodup:

Ikērēat mujurūgrūg'ukat kukap puxim ixe dak o'jukuk ip, i.

Jesus pa o'subamupaya ip ijoptup ekawēn tağ.

²⁹ Gebuje korosa etako dag kapkapayū Jesus muymuy o'e. Jesus o'jowawaywayway jījā ip.

— “Deus eju kawēnwēnap'a oyamu'üm—yabogat'a,” i juk ece — io'e ip cebe.

— “Xepxep xet kap puje, wara'at'a oyamuy,” i juk ece — io'e ip Jesus pe iwaywayway am.

³⁰ — Ecededaxijo juy! Etaybitbit pima juy korosa ejuwi ekop e'üap puxim — io'e ip cebe iwaywayway am.

³¹ Imēnpuxim pañyū kukukayū dak Jesus o'jowawaywayway jeweweju ma ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Teku warara'acayū daxijojo'uk osunuy. Imēnpit jewedaxijo ba'ore je'üap puxim — io'e ip jewewebe. ³² — Teku juk o'e: “Deus emunaẽ

õn,” i, “Judeuyũ kukukat õn,” i dak – i napa ma o'e ip. – Teku Deus emunaẽ bima, juy je'kop korosa ejuwi je'üap puxim – io'e ip. – Ikop puje, bit kuka wuyetabut ace'e cekay – io'e ip jewewebe.

Ceweju ibamupaya'ibiyü dak Jesus o'jomuymuy jijä ibukurukayü.

³³ Kaxi wuyase bima kabiok o'e soat tağ Judéia eipi dağ. Ibun ma kabiok oeku. Ebapüg hora bun kabiok oeku.

³⁴ Katpuje Jesus o'jewawã ya'öberen.

– Eloí, eloí, lemá sabactani? – io'e ja'om.

(Ijop ekawen, Deus, Deus, apenpuye ën opere iaope wuya'om).

³⁵ Iboap o'ya'ijojo ip iboceayü.

– Eya'öpicügcüg cuy epesop! Elias nomuwawäm teku! – io'e ip, xipan gu ip o'jeküyo buye.

³⁶ Iboceat o'jedau idibi bubuap munopapün ãm uva'abidim—tideiboğ'ümati. Ixe dak idibi bubuap o'jomög ip'abi be.

Gebuje o'yopmuyu Jesus pe timutitit am.

– Mënpuk! – io'e. – Omuy paxi Elias imukop am korosa ejuwi – io'e.

³⁷ Jesus o'jewawã ya'öberen. Poğ. Oe'ü. ³⁸ Paço Deus eju kawenwénap'a be osunuy—yaboğat'a be—uk'a exintabi nomudip epa'go. Jekpiwan ma ixe paço o'jewek Jesus e'ü buje. O'jewek kabi kadi wi ipi kay. ³⁹ 100 be sorarayü kukat cüg'i osunuy Jesus wap. Apen Jesus oe'üiap o'jojojo.

– Icemän ite'üm Deus ipot osunuy – io'e.

⁴⁰ Jesus korosa eju bima, aoyü dak iboce ijojom osodop. Wüy wi ip ijojom osodop—Jesus cocom. Ikeyü aoyü parakpe ebapüg aoyü osodop ip. Ibürü ma ip osodop: Maria Madalena, Salomé, wara'at

Maria dak. Wara'at Maria José xi osunuy—Tiago xi dak—yaypan'isuat xi. ⁴¹ Ixeyü aoyü Jesus eju oekuku Galiléia eipi dağ pima. Ibuywatwan oekuku ip. Ade warara'acayü aoyü dak osodop ip korosa xe. Jerusalém ka be oajäm ip ceweju kuy bima. Soat ip Jesus kay jeakağ osodop.

⁴² Katpuje jijä o'e. Kuyaje Sábado je'e—Judeuyü xe jebodoydoyap kabia. Kabiogkabioğ'i bima jexat tata'uk ip osodop Judeuyü Sábado bima jekapikap puxim. ⁴³ Kabiogkabioğ'i bima José o'ju Pilatos kay. Ixe José Arimatéia ka bewiat osunuy. Ixe ibimämäayü ekawën coco'ukat osunuy. Ya'obuyxi jijä dak osunuy soat xe. Deus pe soat kukukan iap wiwim osunuy. Iparara'üm o'ju Pilatos kay. Oajäm.

— Jesus'üm jebit mukop pin oce — io'e Pilatos pe.

⁴⁴ — Kuy du ixe'üm oe'ü? — io'e Pilatos. Imenpuye 100 be sorarayü kukat o'tomuwā.

— Kuy ma du oe'ü Jesus? — io'e sorarayü kukukat pe.

⁴⁵ — Hm hm. Kuy ma — io'e sorarayü kukukat.

— Ha'a — io'e José be. — Ijebit cuy egyptop — io'e.

⁴⁶ Gebuje José Jesus'üm jebit o'ğukop korosa ejuwi. Kuy juk pa gó o'jat—xipacat—irucat. Ijebit o'ğukabekbek ixem pa gó. O'jomög witabiküy be.

Wita'a yabo'gat'a o'yamuypen witabiküy nomudip'am. ⁴⁷ Xepxep Mariayü osodop iboce. Maria Madalena iboce osunuy. Wara'at Maria José xi osunuy—yaypan'isusu xi. Poce Jesus'üm jebit o'jomög ip iap o'jojojo ip.

16

¹ Sábado jebodoydoyap kabia Judeuyū xe. Kaxi at puje, waram ip jekapikpiğ ma'guto.

Kaxi at puje ebapūğ aoyū tide'oati o'tibu. O'tibu ip Jesus'üm jebit mude'on am. Ebapūğ aoyū o'ju: Maria Madalena, Salomé dak, wara'at Maria dak—Tiago xi. Ixeyū ebapūğayū o'ju.

² Domingo bima o'ju ip witabikūy kay—kabia'isum ma—kaxi jẽm'isum ma.

³ — Abu wita'a ug̃ ocewebe—witabikūy nomudip'a? — io'e ip jewewebe.

⁴ Imẽn o'jekawẽn ip ikũynomudip'a yaboğ cīcā buye. O'jeak ip witabikūy kay. Kuy wita'a yawede o'yadobuxik ip. ⁵ Oõm ip witabikūy be. Deus xewiat o'jojojo ip—yaypan isuat. Xik'i osunuy iba'at kadi. Cesay irut cīcā osunuy.

Gebuje o'jewetakaka ip aoyū.

⁶ — Epeyekuy ğu! — io'e cebe ip. — Wetaybit Jesus kudadam eyju iam. Nazaré ka bewiat kudadam eyju—korosa be ibamupaya'ibit kudadam — io'e. — Ijoce ğu opop. Kuy o'jetait waram — io'e. — Ak epe'e topap kay. Topap acā — io'e. ⁷ — Epeju juy ğasū bit — io'e aoyū be. — Ceweju etaybitbin oekuku'iyayū juy epeğukūyjo — io'e. — Pedro dak cuy epeğukūyjo. “Kuy o'jetait waram,” i juy epe'e cebe ip. “Cum eywap Galiléia eipi kay,” i juy epe'e cebe ip — io'e. — “Iboce ma epetobuxik apẽn ixe kuy o'e eywebe iap tağ,” i juy epe'e cebe ip — io'e. — “Waram o'jetait'iat cuy epetobuxik,” i juy epe'e cebe ip — io'e—yaypan'isuat o'e.

⁸ Gebuje o'jẽm ip. Owatwat ip witabikūy bewi jeparara pibun. Ikarabakbak o'e ip jeparara

pibun. Kabi bewiat ekawēn o'guwēn ġu ip warara'acayū be iparara jījā ip puye.

⁹ Jesus waram o'jetait kabi'isum. Waram o'jetait Domingo bima. Koam o'jebapuk Maria Madalena kay—kuy bima cebewi 7 be ibiōgbuk kērēayū o'gūjēmiat kay. ¹⁰⁻¹¹ Jesus eju oekukuiayū wawa o'e iğuyikitkit ip Jesus kay buye. Wawa ip pima Maria Madalena o'ju ixeyū mukūyjom.

— Wuyekariwa waram o'jetait! — io'e cebe ip. — O'jebapuk okay. Ojojojo — io'e Maria.

Imēnpit itabut'ūm o'e ip Maria ekawēn kay.

— Dapxi ēn — io'e ip Maria be.

¹² Guyjom Jesus o'jebapuk xepxepayū kay. Iwarun ma o'jebapuk cekay ip. O'jebapuk cekay ip cucum pima koğūnpi be. ¹³ Imēnpuye ixeyū o'jepit warara'acayū kay—jebureyū kay.

— Wuyekariwa itabēğ ma'guto! Ocejojojo! — io'e ip cebe ip.

— Dapxi eyju — io'e ip xepxepayū be.

Itabut'ūm o'e ip ixeyū ekawēn kay.

¹⁴ Guyjom o'jebapuk 11 beayū kay. Jekōnkōn ip pima, o'jebapuk cekay ip. O'gukorēm ip itabut'ūm puye waram o'jetait iap ekawēn kay.

— Apēnpuye eyetabut ġu okay? — io'e. — Oweju oekukuiayū kuy o'e eywebe: "Wuyekariwa waram o'jetait," i — io'e. — Eyetabut ġu ixeyū ekawēn kay. Eybu'u jījā eyetabut am waram octait iap ekawēn kay — io'e.

Imēn ip o'gukorēm.

¹⁵ — Epeju juy soat kaka dağ — io'e Jesus. — Soat ka dağayū be juy kawēn idipat epeğuwēn — io'e.

¹⁶ — Okay itabut pima, jemubatisasanan pima dak, Deus taxijo — io'e. — "Eykērē oxe," i je'e Deus okay

itabut'ūmayū be bit. “Soat em ipiat epesupi'ajo,” i dak je'e – io'e. ¹⁷ – Deus ja'ōbacaap je'gūm okay itabucayū be ka'ūma ma ajojojoiap mubapuk am soat etabutpe – io'e. – Iboap a'ōbacaam ibiōgbuk kērēayū ġujēmjēm ip ikuğayū bewi – io'e. – Warara'acat a'ōm jekawēn ip iisuan – io'e. ¹⁸ – Itaybit'ūma puybu tūyipiatpu mucay buje, je'ū ġu ip – io'e. – Itaybit'ūma tipiati kōn puje, je'ū ġu ip – io'e. – Iwātaxipipiayū jeje jebu mōğ puje, je'ada ip – io'e Jesus.

¹⁹ Kariwa Jesus imēn o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

Cekawēn epere buje, Deus Jesus o'ġuyu kabi kay. Oabik Deus xe ixe eju soat kukukan.

²⁰ Ibocewi ceweju etaybitbinayū o'jēm. Soat ka dağ o'ju ip. Kawēn idipat muwēnuwēn oekuku ip. Wuyekariwa Jesus ixeyū buywatwan osunuy. Soat etabutpe ka'ūma buk ajojoiap mubapukpuğ oekuku ip ixe a'ōbi. Imēneju adeayū itabut o'e ip ixeyū ekawēn kay.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

xc

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae